

העולם הזה

בגליון זה:

הוד מעלתו, המושל הצבאי

כך חיים הערבים ב"משולש הקטן"

"מבצע חלום" באילת

המחיר
75
פרוטה

מס. 669 / שנה 13 / ד' אלול תשי"ז / 17.8.1950

השבועון המצויר
לאינפורמציה

„כדאי להיות טובה. זה תמיד משי- תלם! למסקנה זו הגיעה רישא בור- שטיין השבוע שכנסה למסוס כדי לטוס אילתה. לפני חודש, כש„העולם הזה“ הכריז על „מבצע חלום“, כתבה לנו שחלומה הוא טיסה לאילת. אלא שהיא מוותרת על הגשמת חלומה ומב- קשת אותנו להטיס במקומה נער חים- נים. כשפרסמנו מכתב זה הומטר עלי- נו מבל של מכתבים שדרשו להטיס גם את רישא עצמה. הסכמנו ברצון. וכך סטו שניהם — רישא ונער. רישא היא בת 18. היא ילידת חיפה, ושמה האמיתי ראשונה, כי בת בכירה היא להוריה. היא פקידה במשרדו של עורך-הדין איגור, מתכוננת לצאת לשי- רות צבאי ואומרת שהבחורים באילת נחמדים (חוץ מאותו מפקד צעיר של חיליהם שלא הרשה לה לטוס בים אילת ולדוג דגים).

שמואל גפן, הנער בן ה-10, לא חלם ביום הששי בבוקר שטיס באויר- ון. כעבור שלוש שעות כבר היה באילת. צלמנו מקסים סלומון „חסף“ אותו ברחוב, מול משרד המערכת. היתה זו השיטה היחידה לבחירת נער אחד מתוך כמה אלפים. גם הרשיון לטוס לאילת, שהיו צריכים להשיגו מראש, היה רשום על שם דמינוני.

מכתבים

מכתב גדוי לדב יוסף

אז אחרי ש„העולם הזה“ כתב את הסיפור של שלמה שרעבי, איך שהוא הלך למכור עתונים ולא קנה עוגות וחסך את כל הכסף בשביל לקנות נעלי כדורגל, ואיך שאנחנו, כל החברים שלו מקבוצת הכדורגל „מצדה“, צרי- כים נעלי כדורגל למה שקשה לשחק כדורגל בסנדלים או יחפים, אז באו כל מיני אנשים וגם מערכת „ידיעות אחרונות“ למערכת „העולם הזה“ ואמ- רו לה שיקנו לנו נעלי כדורגל, אז תתאם אתה בא ועושה צנע ועכשיו רוצים המון נקודות בשביל נעלי כדורגל והאנשים האלה לא יכולים לקנות לנו. אז אנחנו מבקשים ממך שתהיה חברמן ושיהיה לך דם ושתרשה לא- נשים האלה לקנות לנו נעלי כדורגל בלי נקודות, למה שהם הבטיחו לנו לקנות עוד לפני שאמרת שצריכים נקודות.

בשם קבוצת „מצדה“

בטוחנו שנמלא את רצון כל הקור- אים אם נצרף את בקשתנו לבקשת הני- ערים. שמא יתן שר הקיצוב הוראה להוציא מקרה זה מן הכלל?

מה רוצים מאתנו?

בימים האחרונים קראתי בכמה עתונים התקפות על „העולם הזה“ המצטיינות בגסות-הרוח האלה לעתור- נים ששמו עצמם שומרים על רמת המוסר וההגיונות. מוזר בעיני שהתק-

פות אלה באות דוקא בשעה שלא רק כל השבועונים האחרים אלא גם עתור- נים יומיים מחקים אתכם ללא בושא

כך ששמואל היה נאלץ לשנות את זה? תו לצורך הנסיעה. שמואל, הלומד בכיתה ה' של בייס תחכמוני בתל- אביב, הוא שתקן איום. אפילו שר הקיצוב, שאינו אוהב עתונאים, נותן ראיון ביתר קלות. אולם באילת נמס גם שמואל (ומה אינו נמס בחום איום זה?) והוא נהנה מהגשמת החלום שרישא חלמה למענו.

בסגנון ובצורה, החל משמות של מדור- רים וכלה בצורה החיצונית. איך אתם מסבירים את הדבר?

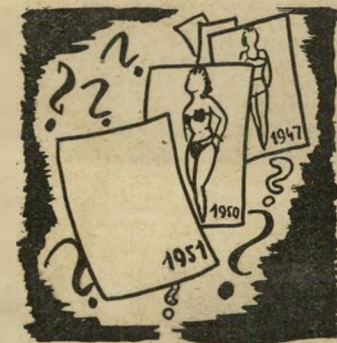
חנניה גרמן, תל-אביב.

אנו מקבלים את שתי התופעות גם יחד כתופעות-ליווי הכרחיות של הצלחה.

„מצניעות. דצנע“

סידרת התצלומים שלכם „מצניעות לצנע“ („העולם הזה“ 668) היתה עציר- מה. אך לוא היה לכם דם הייתם מוסי- פים עוד תמונה אחת — אופנת בגדי- הים לשנת 1951.

דני מוגר, טבריה

חופש הדיבור?

מה „הסיבות הבלתי תלויות בכס“ שבגללן לא פורסם המאמר על העתור- דות („העולם הזה“ 668)? האם הן קשורות בחופש הכתיבה?

ש. ג. צ.ה.ל.

ה„זקן“ והמזכה

קראתי במדורו של יצחק שדה „שמועות ועובדות“ ש„העולם הזה“ הצליח להגיש לקהל תמונה פיקאנטית במיוחד של מלכת היופי הישראלית. חיפשתי באותו גיליון של „העולם הזה“ (667) ולא מצאתי כל תמונה של מל- כת היופי. האם אני עיוור?

יוסקה פלמ/חניק, צ.ה.ל. אינך עיוור. חבל שבוע המדור „שמועות ועובדות“ מבסס את עוב- דותיו על השמועה.

פולחן העבודה

במדור „שבועת הימים“ ניתנה לנו תמונה מדויקת על מצב הנוער, אפי-

רוריות חייו וחוסר האידאליזם שלו („העולם הזה“ 666). נדמה לי שסיבה כשלוננו נעוצה בשיטת חינוכנו, שהי- טיפה להערכת יתר כלפי העבודה והמ- עשיות והשלל כל דבר שאינו אלא עיוני בלבד. א.ד. גורדון היה נחוץ לדור שבא מעיריות נידחות (בהן לא זכתה העבודה לכבוד) אך פולחן העבודה- דה כיום הוא „שקשוק ציוני“ ריק ומש- עמם. לא מבתי ספר מקצועיים או טכניונים יצאו מהפכנים ומחדשי רע- ינות, אלא באו דוקא מן הפקולטות למדעי הרוח שבאוניברסיטאות.

משא ארנפדר, תל-אביב. אופטימיסט.

סמה „ההגיונות“

לדברי בעל מדור „שבועת הימים“ („העולם הזה“ 667): אם מאז שחרורו מן הצבא (בדאי למעלה משנה) היה זקוק לחליפה ורק מתוך עצלות לא קנה אותה — סימן שאינה כל כך חיונית, והוא יוכל להיות בלעדיה עוד כמה שנים.

שנית, ממתי זה „מסיבה הגונה“ היא רק כזאת שאפשר להופיע בה בחי- לפה? אני חשבתי תמיד שקנה-המידה שלו ל„הגיונות“ הוא אחר...

זהבה ר. ת”א הכוונה היתה, כמובן, למסיבות „רשמיות“ באחד הגיליונות הקרובים נקדיש תשומת לב לבעית התלבשות במסיבות מסוג זה.

„נוער מחפש את המחר“ מאמרם „הנוער מחפש את המחר“ („העולם הזה“ 666) היה מצוין וקולע. אך מדוע אינכם מתארים פעם את חיי הנוער בקבוצה דתית?

יוסף פרייזר, חליסה

נכלול בסידרה זו גם את חיי הקי- בוצה וגם את חיי הנוער הדתי.

קראתי את המאמר על הנוער במק- רה (אני קונה את „העולם הזה“ רק בגלל התשבצים) והחלטתי לשאול מכם מה לעשות. אני בן 25, חניך בייס-

עממי, בגלל המצב הקשה בבית הייתי נאלץ לעבוד בגיל 15. עבודתי בצביעת אוטומובילים, אריגה, סריגה, ארנקי גבירות ועוד. אין לי מקצוע אמתי, אני מרויח 35 ל”י והשעמום אוכל אוי- תי בכל פה. אין לי חברה, ואני סור- בל מן הבדידות. בבית מציעים לי להינשא, אך איני רוצה בזאת בגלל משכרתי הקטנה ומפני חושש מהזדקנות יתרה. מה עלי לעשות?

ישראל אישיער, חליסה במדה שבועית הפרטית היא בעית כלל הנוער, ננסה לעזור בפתרונה בסיד- רתנו זו.

מתניות

מאמרם „הקיצוב — מכה או תר- פה?“ („העולם הזה“ 668) היה מצוין, אך מתוך כדי. מדוע אתם מפחדים לאמר בגלוי שאנחנו הולכים לקראת אינפלציה כללית ושבועד מספר שני

ים לבנים בלונים עשויים משט- רות ל”י?

ישראל גריבצקי, ירושלים.

ניתוח ענייני אינו זקוק לביטויים קיצוניים. אמרנו שאם תמשך השיטה הכלכלית הנוכחית אין להמנע מאיני- פלציה.

לקוראינו

כמעט כל בעיותינו, המדיניות והכלכליות, אחוזות ביחסינו עם המדי- נות השכנות. הסדר יחסים אלה עלול לפתור לנו הרבה. כל עוד אין יחסי שלום תקינים, נאלצים אנו להקדיש אמצעים שיכולנו להשתמש בהם להקמת מתח-הרוש, לצרכי הגנה. כשאין לנו מסחר עם העורף הכלכלי הטבעי שלנו, אנו נאלצים לקנות מזון ממרחקים במטבע זר יקר. כשצפויה סכנה של מלחמת-עולם שלישית מסתבר שהסכמת הממשלות השכנות לקיום בסיסים זרים בארצותיהן עלולה לגרוף אותנו תהומה. תיחום הגבול הישר- ראלי רק החרף את העובדה כי אין בכוחו של קו מלאכותי על גבי מפה לנתק ארץ משכנותיה. יתר על כן, בתוך תחומי ישראל נשארו (במקרה) חושבים רבים שאינם יהודים.

אם ישנו תפקיד כפוי-טובה במדינה, הרי זה ייצוג המדינה כלפי אורחיה שאינם יהודים. כי נציגים אלה אינם מקבלים כל הוראות כיצד לנהוג — משום שהמדינה אינה יודעת כיצד לנהוג. אין לנו מדיניות אחידה וברורה כלפי המעוט הערבי שלנו. בגללן זה אנו פותחים את הויכוח על נושא זה. אין בדעתנו לקבוע הפעם מסמרות — שאיפתנו היא רק להחזיר בלב הקורא את האכרה שאנו משחקים באש. שיש כאן בעיה הטעונה פתרון דחוף — ושהגיע איפא הזמן לאזור אותה בגלוי-לב ובאומץ-רוח. חזרנו שלוש כהן, הפותח ויכוח זה, נולד בתל-אביב לפני 26 שנה. הוא בוגר הקולג' הבריטי באלכסנדריה, עבד בעתון מצרי-ערבי ידוע, שרת בצי הבריטי, חזר אחרי-כן למצרים בשליחות, התישב עם גרעין מצרי של „השומר הצעיר“ בנגב הדרומי, היה חבר במחלקה הערבית של הפלמ”ח והתגייס — עם פרוץ מלחמת-העצמאות — לחטיבת גבעתי. בשירות „שעלי שמשון“ השתתף בכמה עשרות קרבות, תחילה כטוראי ואחר-כך כמפקד כיתה.

ומבעיות המזרח — לאותה ארץ שהיא כיום מרכוז המזרח. זה עתה חזר שליחנו אלוף אבן מספור נרחב בהודו, פאקיסטאן וקאשמיר — והוא גרוש רשמים שיספיקו למלא כמה עשרות גליונות של „העולם הזה“. וכרצונו לספר רצונו לשמוע — לא רק בגלל יחסנו לגיאואהראל גיהרו (ומי אינו אוהב אדם גדול זה?), ולא רק מפני שהודו היא ארץ אכזושה, אלא מפני שאנחנו יודעים כי במערכה הנוכחית על אסיה, שדה-הקרב הראשון של מלחמת-העולם השלישית, תשחק הודו תפקיד שיכול להכריע. לצערנו נאלצים אנחנו לקצר. בכל זאת מקוים אנחנו שהפורטוגיה על הודו בגליון זה (ועל קאשמיר ופאקיסטאן בגליונות קרובים) תתן לקוראים מושג מה על המתרחש בעולם חדש ועצום-ממדים זה.

הדרך להודו עוברת את אילת. חתך-החלומות הוא לרבים השואפים להגיע אליו, ואין האפשרות בידם. אולם „מבצע חלום“ שלנו הגשים השבוע את חלומם זה של שלושה מני רבים. אלה שלא זכו יכולו להשתתף בחלום במעד לעדשת הצלם (אותו ברימול הזוכה להגשמת כל החלומות בתוקף תפקידו, ואף אינו מעריך את הדבר). אם חילטו להגשים בעצמם את חלומם ולטוס אילתה, נשמח לשאת באשמה (אם כי לא בהוצאות). הדבר כדאי.

הגנה מפני האטום!

מאת הפרשן הצבאי של "העולם הזה"

בעוד היחידות המובחרות ביותר של הצבא האמריקאי המשיכו לספוג מכות מידי הצבא ה"סרטינוני" של קוריאה הצפונית, הכריז וינסטון צ'רצ'יל, "ה" בולדוג הזקן", כי רק הפצצה האטומית מגינה על אירופה מפני התוקפנות הסור בייטית.

אין לחשוש בצ'רצ'יל שהוא מאמין לדברי עצמו — כי אחרי שתי מלחמות עולם למד את תורת הצבא על בוריה. אך למליונים מבני אירופה המערבית, שחולשתו הגלויה של חיל היבשה האמריקאי העבירה לחלחלה קרה בגופם, היתה דבריו משום נחמה.

נחמה זו מבוססת על טעות קטנה. הפצצה האטומית לא הצילה וגם לא תוכל להציל בעתיד הקרוב את אירופה — ולא את המזרח התיכון.

הסכורה לא תגיע

מה יקרה אם תפרוץ מלחמה עולמית אמיתית, ואם המכשש הצבאי הסובייטי יתחיל להתגלגל אל מרכז לגבולות הפרוורים של אירופה והמזרח התיכון? הויכוח האמריקאי להנחת מה? לומה מברעת על ראשי הסובייטים ע"י השמדת עריהם במכה אטומית נצחת? התשובה: לא.

נניח לרגע שאמנם תהיה לאמריקאים כמות גדולה של פצצות (קרוב לודאי שאין הדבר כך, מחיר כל פצצה מגיע למיליונים, והיצור אורך זמן רב, לא מריקאים תהיה מן הסתם כמות לא גדולה, אם כי גדולה בהרבה מזו של הרוסים).

השאלה היא — איך תגיענה הפצצות לתעודתן?

פעם חלמו שהפצצה תינשא ע"י ראקט מה בעלת טווח ענקי ומהירות עצומה — מעין וי"ג גרמני בעלת עצמה גדולה פי מאה. חלומות אלה התנפצו על כתלי המציאות. תעבורה שנים רבות ואולי דור — עד שראקטתה ממין זה תיכנס לשימוש, ובינתיים יהיה צורך להביא את הפצצה למטרתה באויר רון מפצץ רגיל.

אלא שמפצץ רגיל כזה, אף כשהוא בן הטיפוס החדש ביותר, הוא כמעט חסר ישע מול ההגנה החדשה.

קודם כל: הראדאר. יש להניח שכל מטרה צבאית הגונה בבירת המועצות מוגנת ברשת ראדאר, שתגלה כל מטוס אויב במרחק של מאות קילומטרים. שנית: מטוסי-הדחף בעלי המירות העצומה והטווח הקצר מסוגלים להוריד מן השמים כל מפצץ כבד (ואטי באופן יחסי) שיתגלה לעיני הראדאר.

שלישית: הפגזים האנטי-אוויריים המצוידים בנפצי-ראדאר יצודו כל מפצץ שהצליח להתחמק, בדרך נוס, מידי הרצחניות של מטוסי-ההגנה.

הפצצות לא הועילו

יתכן שמטוסים בודדים יצליחו מדי פעם להסתנן מבעד לרשתות של שלושות כלי-ההגנה אלה ולהטיל פצצות בודדות (אם ע"י כך שיתגנבו אל המטרה בגובה נמוך ביותר, או שיוקרב צימטוסים שלם כדי לאפשר לאחר לזרוק את פצצתו). האם מתאר לעצמו מישהו שאפשר לשחק מעצמת-ענק כ" ברית-המועצות או כארצות-הברית ע"י השלת פצצות בודדות?

בשנותיו הראשונות של שלטון ה" סלר נפז ברבים חלום הבלהות של הקצין לאטליקי וזהו, שגיבא כי המל" חמה הבאה תוכרע ע"י צי מטוסים

השמדת הצי האמריקאי ע"י היאפאנים כפירל הארבור).

אולם לדבר אחד לא תהיה הפצצה מסוגלת: היא לא תכריע במלחמה, אם אמנם תפרוץ מלחמה זו בעתיד הקרוב. עוד תעבורנה שנים רבות עד אשר תרבענה שתי מעצמות על גבי ערימות של פצצות אטומיות ותהיינה מסוגלות לשלחן אשה ברעותה בקלות ובנוחיות. ועד אז — שוב יטרטרו הטאנקים בכבישים המופגזים ושוב יצלע החייל הרגלי העייף משדה-קרב אל שדה-קרב.

הגנה מפני האטום

אותנו, בישראל, מעניין צד אחד של מלחמת האטום — כיצד אפשר להתגונן מפני הפצצה?

התפוצצות הפצצה האטומית הורגת אנשים בשלוש צורות: ע"י כוח ההת" פוצצות, ע"י החום העצום וע"י הקרניים הרצחניות. בטווח של 1500 מ' ממרכז ההתפוצצות יגרמו שלושה גורמים אלה למות בטוח — מלבד אנשים היושבים במקלטים בטוחים וחזקים מאד. בטווח יותר גדול מספיק מקלט רופף ביותר כדי להגן על האדם מפני הקרניים.

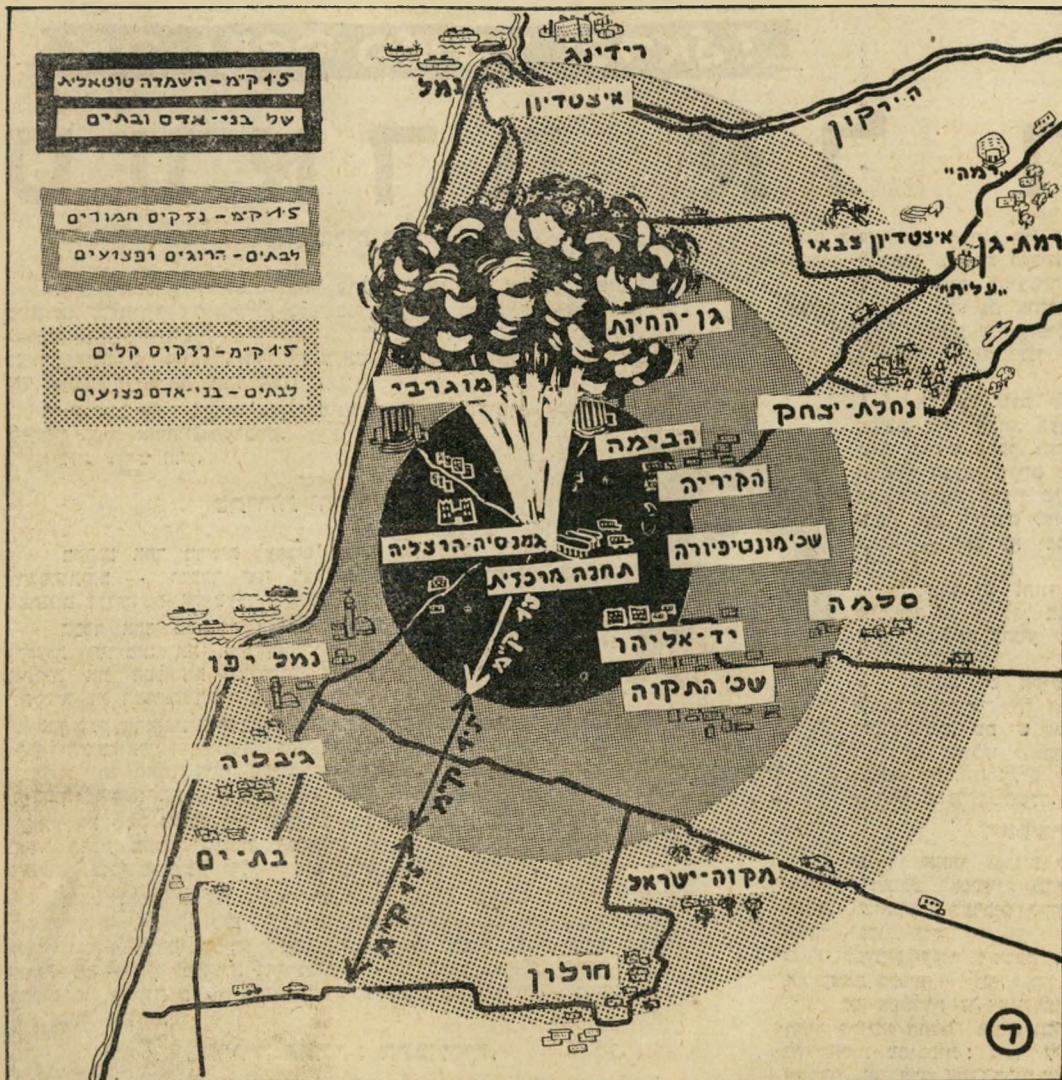
ההגנה היעילה מפני הפצצה, אטו- מית רגילה (התפוצצות באויר) היא: התקנת מקלטים חזקים, מצוידים כראוי למצן יוכלו לשהות בהם זמן ממושך, וסידורים מיוחדים שיאפשר להחיש למי קום המופצץ עזרה רפואית בקנה מידה עצום במהירות מקסימלית. יש לקחת בחשבון שההיושבים ובנאמסאקי היו למעלה ממחצית הפגיעות בצעידותיהם, שנגרמו ע"י התוצאה השנייה של ההת" פוצצות (החום העצום). הגנה אנטי-

אטומית צריכה להיות מוכנה לטפל בלי הודעה מוקדמת ברבבות פצועים הסוב" לים מכוניות קשות. שונה המצב לגבי החומר הרדיו-אק" טיבי הנוצר ע"י ההתפוצצות. כשהפצצה מתפוצצת באויר, עולים חמרים אלה השמימה ולא יגרמו לנוק ניכר, אלא אם כן ירד גשם מיד אחרי ההתפוצצות ויוריד את החמרים ארצה. אולם אם הפצצה מתפוצצת במים עמוקים נוצרים אדים שירעילו לזמן רב כל שטח שיגיע אליהם. מכאן הסכנה לעריה-חוף כחל" אביב וחיה — אם כי דרושים להמחשת סכנה זו מים עמוקים ורוח נוחה (מכ" וין הים לכיוון החוף).

צורת ההתקפה היעילה ביותר היא, איפוא, להתגנב אל המטרה באנית-סתר או בצוללת ולהטיל את הפצצה במים. האדם הרדיו-אקטיביים ישמידו כל חי שיבוא אתם במגע. ההגנה האנטי-אטו- מית בעיני חוף תצטרך להתבסס על תכנית מפורטת — שפרטיה יהיו ידועים מראש לכל התושבים — לפינוי מדי של העיר, תוך דקות ספורות. הע" הנפגעת עלולה להשאר "מרעלת" במ" שך שבועות, מבלי שתהיה אפשרות לחזור אליה בתקופה זו.

כבר אמרנו ("העולם הזה" 664) שאין במדינת ישראל כמעט מטרה שכדאי יהיה למישהו (והכוונה, בתנאים הנתו" גים, לסובייטים) לבזבז עליה פצצה א" טומית יקרה. רק במקרה אחד עלול כלל זה להיפגע: אם יהפוך נמל חיפה במקרה של מלחמה לבסיס יר ואם יישש שוב לזיקוק ולהורמת נפט.

זוהי אפשרות רחוקה — אך אפשרות שכדאי להגות בה.

מפה דמיונית שתעזור למסתכל לתאר לעצמו מה היה קורה לוא התפוצצה פצצה אטומית (מהטיפוס ה"מיושן" של ביקיני) בשמי תל-אביב. יש לשער שמספר ההרוגים יעלה על 50,000. ומספר הפצועים יגיע ל-100,000. ברדיוס של 1500 מטר ממרכז ההתפוצצות יינצלו רק אנשים היושבים במקלטים חזקים מאד. ברדיוס גדול יותר יספיקו גם מקלטות רגילות. לוא התפוצצה הפצצה במימי הים, בקרבת החוף, היתה נשוללת מתושביה האפשרות לחיים ב"רמשך שבועות.

כבוד המושל הצבאי — טרן צבי אלפלג, קצין משל באזור התיכון, נכנס לבית הממשל בכפר טייבה. מדי בוקר מצטופפים אנשי הכפר במסדרון.

מה נעשה בערביי ישראל?

סעאדת אלחאכם

מאת שלום כהן

רמת המחיה של הערבי קוץ של היהודי, לגבות ממנו מסים ולגייסו לצבא, לקלוט ערבים בצמרת העלוונה של המדינה. צעד זה צריך להיעשות מתוך כוונה ברורה שהערבים לא יהיו רק אזרחי המדינה, אלא גם אוהדיה — ותועמלניה כלפי מדינות ערב. במלים אחרות: הוא יתבסס על ההכרה כי מדינת ישראל חיה במורח התיכון ושע" ליה למצוא את מקומה בין חבר העמים השכנים כדי לקיים את עצמה לאורך ימים.

אין כל טעם להעלים שמדיניות מרחיקת-ראות כזאת כרוכה בסיכון מדי עצום. בעיות הבטחון עדינות מאד. רוב המיעוט הערבי יושב באזור הספר, והוא עלול להתח גורם מפוקפק בחישובי הבטחון. הממשל הצבאי הקיים מאפשר לנו ביתר קלות להשתלט ולשמור על השטח. ויכול לטעון מי שיטען: האם לא ינוצל החופש לרעה? אם נהפוך את הערבים לאזרחים שוויוניות וחובות, נגייס את צעיריהם לצבא — האם לא יפנו נשקם נגדנו אם תפרוץ בכל זאת מלחמה נוספת?

לפיכך יש לחזור: מדיניות כזאת תהיה מוצדקת רק אם יש לממשלה זו (או לכל ממשלה אחרת שתבוא א"י פעם במקומה) האמונה שיש ביכולתה להגיע לכלל שלום עם ארצות ערב — ולא רק על גבי הנייר.

אמנם, יש הקושרים מדיניות זו עם הצעה מעשית ביותר, שתפחית בהרבה את הסיכון הבטחוני: להעביר את הערבים מאזורי הגבול לגלב, שם יש שטחים נרחבים שאינם נתונים להתישבות עברית נוחה, אך שיוכלו להתפתח כשיושבו עליהם איכרים בעלי רמת מחיה נמוכה יותר, הרגילים לעבודה קשה, באם יקבלו את העזרה הטכנית הדרושה מצד הממשלה.

האפשרות השניה: פיצוי.

אם אין אנחנו מוכנים לנקוט בקו קיצוני כזה, הרי עלינו לשאת את עיננו באומץ-לב לאפשרות הפוכה: לחסל את הבעיה כולה ע"י סידור הומאני שיאפשר לערבים לקחת את רכושם אי את תמורתו ולעבור אל מעבר לגבול.

לפעמים עולה מחשבה זו דוקא בליבם של אוהדי הערבים, ושואלים את עצמם בכנות — מה יקרה לערבים אלה אם אמנם יפרוץ סיבוב שני? גם אפשרות זו, אין לבצעה באופן "פרטיזני", לפי "זמה" מקומית. תהיה דרושה החלטה גלויה וברורה מצד הממשלה — וביצוע אנושי, כרוכה בה שאלות מסובכות: כיצד לשלם לערבי את תמורת קרקעיתיו — ובאיזה מטבע? אך דבר אחד ברור: רבים הערבים שיעדיפו החלטה ברורה כזאת על המצב הקיים.

הפכנה האמתית

ממשלת ישראל אינה נוקטת אף באחת משתי האפשרויות האלה. היא נוקטת בקו הגרוע ביותר, המסוכן ביותר — בחוסר קו. (המשך בעמוד 18)

העובדה המכרעת הראשונה בחיי ערביי ישראל הוא שקומץ אנשים קובע כיום את מדיניותה של המדינה כלפי בני המעוטים הלאומיים; ואת יחסם של אזרחים אלה למדינה. ומכיון שבבעית הערבים, במובנה הרחב ביותר, היא בעית-הבעיות של המדינה, הרי אפשר כמעט לאמר שהחלטותיהם היומיומיות של אלה קובעות את עתיד המדינה.

כי שנתיים אחרי הקמתה אין למדינת ישראל כל מדיניות עקרונית לפתרון בעית אזרחיה הערביים. וזה שורש הרע.

סתירות וחוסר-קו

במקום אחר מרשים לערבים שברחו אל מעבר לגבול לחזור למשפחותיהם — ובכפר שני מבצעים חיפושים מדוקדקים לגילוי מסתננים ולגירושם אל מעבר לקוים.

בכפר אחד מבוצעת ריפורמה אגרארית מרחיקת לכת, מחלקים קרקעות ומרמיים את רמת-המחיה של הפלאחים — ובכפר שני מנתקים את הפלאחים ממקומות עבודתם החיצוניים כדי לרסנם ולהקפיד את רמת-מחיתם.

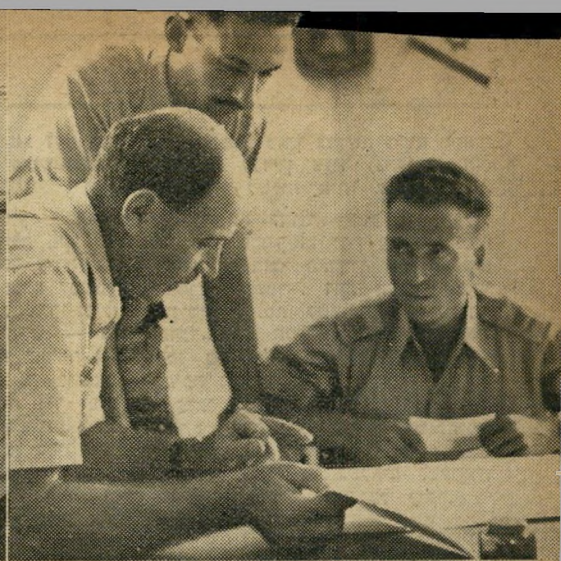
אין ספק שהמושלים הצבאיים מוסמכים מאד לטפל בבעיה הערבית. מתוך הריצאותם היומיומיות בהוי הערבי הם למדים להכיר את העובדות יותר מאשר מתוך ספרים של תיאוריה. ורובם הם זה מכבר "חובבים" בשטח זה.

אין גם ספק שהמושלים הצבאיים מוכשרים לטפל בבעיה הערבית יותר מאשר הרבה מחברי הכנסת, הנושאים נאומים מצלצלים על הבעיה, מכלי שהחליפו מימיהם ברכה של "שלאם עליכם" עם ערבי חי.

ובכל זאת: לא יתכן שהקובעים את גורל הערבים במדינה יישארו ללא הוראות, ללא קו כללי, ללא מדיניות מוחלטת. לא יתכן לטפל בבעיה מתוך גישה אופורטוניסטית, כשכל אדם עושה כראות עיניו. הגיע השעה שתהיה לנו — הן לממשלה והן לציבור — קו קבוע בשאלה. הגיעה השעה להחליט מה לעשות ב־180 אלף הערבים היושבים בגבולותינו — כמעט 15% מאוכלוסית המדינה.

הכרירה האחת: התבוללות.

עומדות לפנינו שתי אפשרויות קיצוניות, אשר כל אחת מהן יכולה לקר, אולי את הבעיה. האפשרות האחת: להפוך את הערבים לאזרחים אמתיים במדינה. פרוש הדבר: לבטל את ההגבלות על חופש התנועה והחופש הפוליטי, את הממשל הצבאי המבוסס על חוקי החירום של ממשלת המנדט למפקד הצבאי את הסמכות להתערב בכל שטחי החיים, להעלות את

"בחיאת אללא, יא סירי אל חאכם — לא נכון מה שאומרים. הרדיו הזה קניתי לפני שבאה המדינה. ויש לי עדים, הרוך השם..." משפט אחד מני רבים, המובאים בפני המושל.

"ובכן, שים לב..." המושל מוסר הוראות לשייך טופיק אבו קישק, מחלק אזהרות, נותן עצות. מוסר ידיעות ומאזין לתלונות התושבים.

יום העבודה מתחיל — צבי אלפלג, ממשלה בזעיר אנפיו, מקבל מעוזריו דו"ח על הנעשה. וולף גולדמן (משמאל), קצין החכם, אחראי על מניעת הברחות מעבר לגבול המסולש הגדול.

יום עבודה: 550 פרוטה. לא בנקל הושג הסכם לשלם לפועל הערבי שכר זה עבור יום עבודה במחצבה. המושל צריך לדאוג כי אמנם יעבדו הפועלים רק 8 שעות. לפני כן עבדו 14 שעות, תמורת 150 פרוטה.

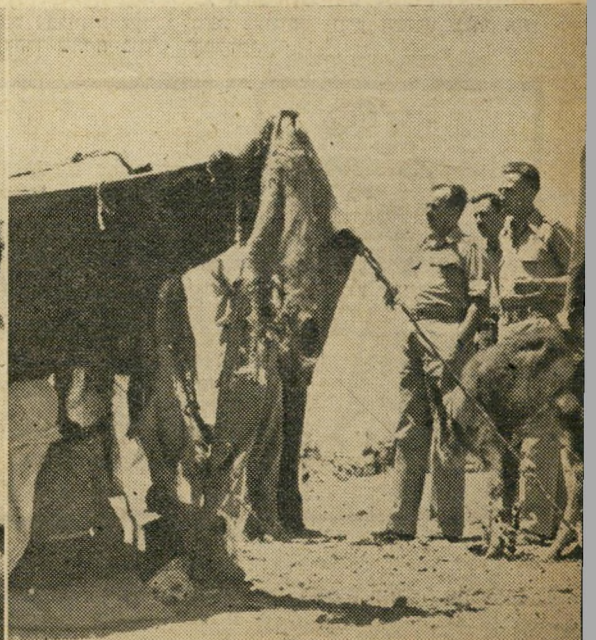
יום עבודה: 100 פרוטה. הן קוטפות צברים. שעות עבודה — אין. תנאי עבודה כרצונו של המעביד הערבי, המוכר את הפרי לחברות השיווק העבריות. המושל הצבאי רואה בניצול פגע שיש לחסלו בכל מחיר.

דחיל אלה יא חאכם, השפיץ על בני יסור. הוא רוצה להתחתן, ודוקא עם בתו של מוכתר. ואני, יא סירי, פלח פשוט, אז או שתניד לבני ייחדל או שתתן הוראה למוכתר לחת את בתו לבני.

ארוחת הצהריים. למבקר מבחוק. זהו ג'עדן. אין נקודות, אין קיצוב, אולם המושל, השקוע בעבודה, אוכל לרוב כריכים בדרכו במכונית מכפר לכפר. אכן לא קל להיות מושל צבאי.

ראיין תחת כיפת השמים. שני המושלים מסיי רים בסמטאות הכפר ומקשיבים לדברי התושבים. בפניהם מובאות בעיות ומשאלות. כאן מבקש סוחר ירקות רשיון לפתוח פתח בקיר הבית אל הרחוב.

ביקורו של המושל הצבאי האחראי לאיזור. לעתים קרובות מבקר הרביטרו סרלין את הכפרים הנחונים לשלטונו. כאן, יחד עם צבי אלפלג, הוא מבקר ב"מעון העובדים" של סייבה, בה מתגוררים הפועלים שאין ביכולתם לשכור דירה.

בדין, משום שאין במדינה מקום מתאים להחזקת עבריון צעיר ("העולם הזה" 668) או לשלוח אותו למאסר רגיל.

כדי לא להוציא פסק דין העלול להיות מהפכני, אם לדון על פי הנטיה המתבלטת בזמן האחרון, בין שופטים ומשרד המשטרה, דחה השופט מלחי את מתן החלטתו לשבועיים, כדי להרהר בדבר. תהא החלטתו אשר תהא, אין ספק כי המשפט הנידון עשוי לשמש דחיפה נוספת לפתרון השאלה הכאובה והבלתי ברורה, לנוכח המצב המוריד מאד: עבריינים צעירים נשלחים לחופש (מסכנים את הציבור ואינם מקבלים טיפול מתאים) או נשלחים למקומות שאינם מתאימים להם כל עיקר.

פרשת הפשע, שהובאה בפני השופט מלחי, היא כשלעצמה, כבואה עצובה של המתרחש במדינתנו בתקופת קיבוץ גלויות, והיא מציינת בעיקר משבר כלכלי והעדר טיפול אינדיבידואלי בצעיר, רים, קרבות העזובה, שתי נערות למטה מגיל 18 (האחת בת 15), עולות חדשות, הובאו באשמת זנות. הן "הועסקו" על ידי קבוצת אנשים, שהקימו "בית בושת ניד" (צריך על גלגלים) והיו מסייעים אותו למטרה השפלה לפרדסים נטושים ועוד מקומות הפקר בכל קצות הארץ.

עד כמה שהדבר נוגע לבעלי העסק, הרי אין כל בעיה כאן, מאחר שהללו אינם עוד עבריינים צעירים, ובחוק הפלילי מצוי סעיף הנותן תשובה ברורה למדי ביחס לעונש על העבירה הזאת ("חיים על רוחיה של זונה"), ואולם במדה שהדבר נוגע לשתי הנערות, כלום יכולה החברה לראות בהן פרוצות? אם גם לא נעריך את הדיבור על עברן האומלל (חומר שבו אפשר למצוא תמיד נסיבות מקילות) ברור, כי לפנינו נערות שסוּחוּ מהדרך ויש בידינו לתקן.

הן נמצאו חייבות בדין, ועתה נתן עוררה השאלה בדבר ההענשה. אז תשלחנה נערות אלה לבית סוהר רגיל (מקום שם "פגשו עם נשים מן השפלה") עלולות הן לרדת תהומה לעולם. מצד שני — מה התועלת להן ולחברה אם תצאנה לחופש? הנה כי כן. זו היתה הדילמה.

בא הסניגור וטען, כי במקרים דומים שוחררו עבריינים צעירים בהתחשב עם המצב הנוכחי במדינה, והוא הסתמך בפרט על משפט בפני כב' השופט שטרקמן (אחת משתי הנשים השופטות במדינה) בחיפה, אשר קנסה נערות עברייניות בקנס סמלי של שילינג (והור) צאה מארנקא אל הכסף וסילקה את הקנס במקומן). על כך השיב כב' השופט מלחי כי השאלה אינה פשוטה כל כך, מאחר שעדנה נשאלה השאלה הרצינית: ומה יהיה הלאה? באיזו מדה תחזורנה הצעירות למוטב, ואם כדאי ליצור את הפתח הזה בשביל כל אותם העבריינים שטרם הובאו לדין? ב-28 לאוגוסט יודיע השופט מלחי את החלטתו.

בר מפי, פוחדת לעורר את זעם הא' פקורסים, המעדיפים את נפש השבת על מצוות התורה.

והנה בא, כאמור, המושיע -- בדמות המטבע הור שאיננו. תחילה פקד שר הצנע על קיצוב הלבשה, עורר על עצמו את זעם התנוונים וגרם למשבר קטן שיכול היה להיות למשבר גדול. במידת מה פגע זה בדתיים — כי נחוננים דתיים רבים החלו להרהר אם אמנם היה זה מן התבונה להצביע בבחירות האחרונות לכנסת נגד יבוא החוזרים, במקום נגד יבוא הצנע. אולם ההפסד יצא בשכר — כי לפי חוקי ההיצע והביקוש (השולטים במסחר הפוליטי כבכל מסחר הגון אחר) עלו מניות הגוש הדתי בקיאותיה ככל שהתרחקו שאר המפלגות מן הממשלה. נזכרו, איפוא, השרים הדתיים שה גיעה השעה להחזיר את עטרת השבת ליושנה. והנה מתברר שהטוב בעיני הדתיים, מתקשר יפה עם המועיל (בעיני

ישראל גדי
ימני בים השמאל

שר הצנע). היות ועומדים לקצץ בקרוב את מות הבנוין, ולפי כל הסימנים יגיעו הדברים להפסקה גמורה של אספקת הבנוין למכוניות פרטיות, שאינן חיוניות. צצה אפשרות נאה של קומבירי נציה מענינת: תחילה יאסרו את הניסיעה במכוניות פרטיות בשבת — שהרי ברור כי בשבת אין הנסיעות "חיוניות". יש להניח שבהתפרסם חוק כזה ישנתה לחלוטין גם הנוף ליד מלון "השרון", האופיני כל כך בשל השורה הארוכה של מכוניות החונות שם בשבת, ואשר לא כולן שייכות לאזרחים פשוטים.

דילמה של שופט

השבוע הועמד שופט השלום הראשי בתל אביב, מר אליעזר מלחי, בפני מקרה מענין ואופיני של עבריינות צעיר, והדילמה: האם לשחרר שתי חייבות

התימנים "הרב של מפי" שהיה שייך לשמאל של "פועלי ציון-שמאל" נמנה, עקב היותו חבר בהנהלת הסוכנות, על הימין במפלגה.

אפתעה למורה מהוה א. ליפשיץ מתל-אביב, זה שגרם בשעתו לפילוג הגדול במפא"י, מבחינה מדינית הוא תומך בריפטיין, ומבחינה ארגונית בג' לילי.

ההתרוצצות בקרב מפ"ם היתה גי' ברת יותר לולא אין לעזרתם מתנגדם החריף ביותר — דוד בן-גוריון. עיניו קוראה גרם לליכוד זמני במפ"ם. גם דב יוסף הוסיף ע"י הצו החדש שלו מלט לאיחוי הבקיעים.

אם ימשיכו בן-גוריון, שרת ויוסף לעזור למפ"ם להתגבר על קשייה הפ' נימיים, הרי יש לקוות ש'עדת המפלגה תתכנס סוף-סוף בינואר 1951 ותעמוד בס' מן הליכוד הפנימי, אחדות הדעות והקלקטיביות הרעיונית. אך מה היתה עושה מפ"ם לולא בן-גוריון?

החיל בעל הלב וצער

אלוף יצחק שדה מלאו 60 שנה. לאורך ימים.

אלוף יצחק שדה, מייסד הפלמ"ח, בעל הזקן, הוא דמות פופולרית מאד, חביבה מאד, ומפורסמה מאד בישוב. חרף כל הפרסומות לא כל פרקי חייו מפורסמים כל כך.

בימי הקרבות נראה אלוף יצחק שדה במכוניותו של קאוקג'י ברחוב אלנבי בתל-אביב, דבר שנעשה לא לשם התפ' ארות אלא כדי להעלות את המוראל של העורף. כמפקד חטיבת (מפקד החטיבה היחיד בדרגת אלוף) הרבו הצלמים לאסוף את תמונותיו והעתונים לציצות עליו. (עיין בכל גליונות "העולם הזה" באותם הימים).

הטרגדיה היא שיצחק שדה סולד כולו מפני הפרסומות (ראה מאמרו המפורסם על נושא זה ב"על המשמר", 4.8.50). הוא רואה בפרסומות סימן להתנוונות אמריקאית וקורא לאנשי הפלמ"ח לגרש מסתנן מסוכן זה. ביחוד אחרי שהפגע הזה פגע גם בו — ואפילו "על המשמר" מיום 11.8.50 הקדיש לו כמה אלפי מילים...

הבנוין ושליתי השמים

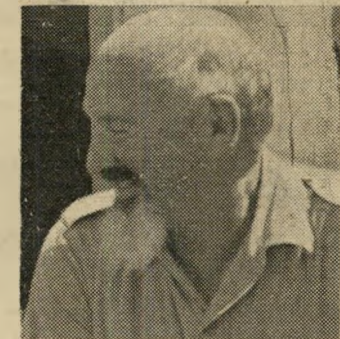
אצבע אלוהים יכולה להתגלות בציר רות שונות — לפחות לאותם המחפשים אותה. לגוש הדתי שלנו נתגלתה, ב"י מים האחרונים, בצורה מקורית ביותר: במחסור הבנוין.

זה זמן רב מהרהרים מנהיגי המצ' פון הדתי על דרך נאותה לשים קץ להשתוללות האפקורסים המחללים את השבת בפרהסייה. נטורי קרתא יצאו בשירים ובאבנים ללחום את מלחמה השם — ונתקלו באלות והכרות של המשטרה. גם בקואליציה היה קשה לער' רר את השאלה, כי מפא"י, הפוזלת לע'

יחי גלילי - יחי ריפטיין!

בעוד מפא"י מודאגת מרוב אחדות הדעות שבת כה (והבעיה העיקרית העיר מדת לפניה בועידתה הקרובה היא כיצד להפיח קצת רוח חיים ב-80 אלף חברי המפלגה הרשומים שאינם מעונינים לא בחלוציות ולא ב"ציוניות"), מודאגת מפ"ם מרוב הסיעות שנוצרו בקירובה.

מפ"ם עוד לא הגיעה לוועידתה הרא' שונה. סלע המחלוקת: דרישת אנשי ה"שמאל" בקרב המפלגה לבטל סוף ש"ש את עקרון הנציגות השווה ("פאר ריטט") בין שני הפלגים ש"ע"י איחודם נוצרה המפלגה ("השומר הצעיר" ו"ה' תנועה לאחדות העבודה"). אנשי ה"י" מ"ן" דורשים, לעומת זאת, לקיים את

יצחק שדה
עונותו בים הפרסומות

העקרון הקדוש הזה (מחשש פן יאבדו את השפעתם).

כיום שומרת כל אחת משלוש הסי' עות (שתי הנזכרות ו"פועלי ציון") על מסגרתן העצמאית — אולם דן מפור לגות גם בתוך; ונוצרה תמונה מגור' ונת (ומבלבלת במקצת):

על ראשי הימין, נמנים — ישראל גלילי, נמון, בלונדי ותכול-עניים (לש' עבר אליל ההגנה), י. טבנקין מ"צ"ח-חרוד (לשעבר ה"ברל כצנלסון" של "לאח" דות העבודה", הספינקס" השותק מאו ועידת האיחוד) והזקנים מהקבוץ המ' אוח.

על ראשי ה"שמאל" במפלגה נמנים: י. ריפטיין (שמאמרו "אנו והמהפכה" עורר ויכוח חריף מאד בקרב מפ"ם), משה סנה (המועמד לתפקיד ראש המ"י שלה אם מפ"ם תגיע או "תועמד" בראש המדינה), פועלי העיר, אם כי בעלי עבר דומה לגלילי, נוטים לעבר ריפטיין. כן נוטים לשמאל צעירי הקיבוץ המאוחד.

זקני "השומר הצעיר" (מאיר יערי וי. חזן) נוטים לימין.

י. יצחקי (בעל התיאוריה ה"ציונית" הקומוניסטית), שהיה נמנה עם הימין של פועלי ציון — נוטה הפעם לשמאל. יעקב זרובבל (בשל זקנו קיראים לו

שבעת הימים

אורי אבנר

המעוט הראומי

סטאטיסטיקה יבשה מענינה לעתים קרובות יותר מאשר מאמר ראשי.

למשל: לפי המספרים האחרונים, מהיום העולם החדשים שבאו לארץ אחרי יום פרוץ מלחמת העולם השנייה (1939) רוב באוכלוסיה היהודית ביש-ראל.

האחוז של ילדי הארץ בשוב יור מתחת ל-10%.

לפי מספריו של הד"ר גיל, ראש מדור הדימוגרפיה והעליה במחלקת הסטטיסטיקה, מהיום "הצברים" בשכ" בתהגיל 78 — 70%, בגיל 11-10 — 65%, בגיל 15-14 — 51%, ובגיל 17-18 — 27%.

אחוז הצברים יורד, איפוא, בהתאם לעליית הגיל. אולם מענין שדוקא בגיל הצעיר ביותר — בין בני 3-4 — שוב יורד אחוז הצברים (64%, לעומת 70% בגיל 11-10). הסיבה היא שישנה ילודה גבוהה מאד בין העולים החדשים. עולים אלה, שבניהם הושמדו באירופה, או שנמנעו מלהתרבות במחנות ההשמדה, עתה למלא את החסר. אולם גם בשוב "הותיק" עולה הילודה.

תרגול כדר

בנתחו את לקח קוריאא אומר הפר"ש הצבאי שלנו ("העולם הזה" 668) שצבא האמריקאי נוצח מפני שלמד יותר מדי תרגילי-סדר.

פארוכס זה ידוע היטב לכל מפקד נמוך בעל נסיון קרבי. מפקד כיתה המאמן את כיתה בתרגול-סדר מרגיל אותם לשמור באופן אוטומטי על מרחק קיים מדיוקים בין איש לרעהו — וכך בור שעה, בשעת אימוני השדה, הוא עמל ומוזע כדי להוציא מראשם אותו כלל עצמו. כי מרחקים מדויקים בין איש לרעהו מגלים את היחידה בכדה הקרב לעיני האויב (גם כשהיא מוסתית כראוי) והם הומנה לכדוריו.

הסיבה לתופעה מוזרה זו פשוטה. תרגול הסדר לא השתנה כמעט בעולם זה מאז המאה ה-18. אז היה כל סדר ההצלחה בקרב, הכשרון לשמור על המבנה המקובץ של היחידה בהסתערות, גם תחת אש קלילית. מכאן תר גול הסדר, שצור לפרידיו הגדול לנוצח (כמעט) את אירופה. אולם כיום השיטה הפוכה — היחידות מתקדמות בפיוור, ועודף של תרגול סדר הוא בעוכריהן.

אלא שכל צבא הוא גוף שמרני, וכך מבזבזים אפילו האמריקאים על תרגול סדר (לצרכי מיסדרים חגיגיים) את הזמן שמוטב היה להקדישו לתרגול אש.

לוא היתה פקולטה רפואית מלמדת את תלמידיה תחילה לגרש דיבוק ולל"ח חום בעץ הרעה, כמנהג אבותיהם לפני כמה מאות שנה, ופותחת רק אח"כ בלימוד האנטומיה, היה העולם מתפקע מצחוק. במקצוע הצבאי, שהוא מסוכן הרבה יותר לבעליו, זוהי תופעה הגריונית בהחלט.

הומור צבאי

באחד הכבישים ראיתי שני משפטים רשומים בגיר על הדלת האחורית של מכונית-משא דוהרת:

"נא לא לצפצף. הנהג ישן."

ההומור הצבאי, על כל פנים, לא הלך עדיין לישון.

תמונת השבוע

אינצירנט על הגבול הערבי לגרם תסביכת בינאומית — חמשה "מסתננים" בערי דבשות חצו ברחבה את הגבול מעקבה דאית, כשמשמר צבאי דונג אחריהם, וצמנו דונג אחרי המשמר.

עם אנשים מלומדים שונים, רבנים וכמרים, לשם "ויכוח", ויכוח לא כדי לשכנע את הוולת במשהו אלא — ויכוח לשמו. "זה מרחיב את האופק" — אומרת הגברת ואן ליר — "ואגב, זה מגלה לך כל פעם אשנב חדש של תפיסה של אנשים שונים. אני אוהבת לחדור לתוך מחשבותיהם וגישותיהם של בני אדם".

על ה"כרוניקל" שלה אומרת הגברת ואן ליר: "אם להגדיר זאת בקצרה, הרי שלפנינו עוד הוכחה כי אין חדש תחת השמש". היא סבורה כי על ידי לימוד והשוואה מתמדת של התקופות אנו יכולים לראות כמה לא התקדמנו. אלה הדוגלים ברעיון הציויליזציה, וסבורים כי הקדמה תפתור הכל, על-לם ללמוד הרבה מן העבר, "ואשר ילמדו ממנו יעזור להם במפעל למען הקדמה".

עתה בא יום גדול בשבילה: בשנת 1952 תמלאנה 3000 שנה למלכות דוד, ובירושלים ייערך כינוס בין לאומי של אנשי מדע לרגל מאורע זה. אכן, משימה זו מעסיקה כבר כיום את מחשבותיה של גב' ואן ליר ועל כן היא אינה חוזרת לפי שעה להר לגד שלה.

זו ארצנו

מסתננים ערבים חדרו לבית העתיר קת באשקלון והוציאו שני ארננות מתים עשויים עופרת. ("חרות") — יצחק טיבו, בן 104 שנים, מטווס, התייצב כלשכת העבודה בצפת ובקש להעסיקו בסלילת כבישים. ("דבר"). — פליטות הפה של ד"ר יוסף — שמקורן איננו בעידף ידיעה בעברית — כבר הפכו לשם דבר. בשעת הדיון על קצוב ההלבשה וההנעלה הודיע, כי וועדה מדעית דנה עכשיו בגדול זן מתאים של צאן, כדי שיתן לנו את צמר הגפן דורשו ("מעריב"). — בהגיע אשה אחת, עולה, לפני ימים מספר לזמל חיפה, עורר לימון, שהא החזיק בתוך סל תפוחים, את חשדם של שוטרי המכס. ואמנם אחרי בדיקה נמצא כי הלימון הכיל 600 דולר. ("מעריב") — עשרה ערבים מיפו, רמלה ונצרת פנו בשבועות האחרונים לרבנות הראשית בתל-אביב, לשם התגיירות. מחציתם כבר עברו את הפרוצדורה ונתקבלו לדת משה. ("העבר").

הודפס גם על העתון "מוצא לאור ע"י קרן ראובני" דבר שלא אמר הרבה לסקרנים. בינתיים כבר יצא הגליון השביעי של ה"כרוניקל", והוא כיום עתון ששמו הולך לפניו לא רק בארץ אלא גם בארצות דוברות אנגלית.

מן התוכן של הגליון האחרון: כתבה על שמעיה, הדרוש כנעיה לר"מ, פרשת אנטוניוס וקליאופטרה מאת כתבו המיוחד; בקורת (במדור הספרות) על כתבי שלמה, "שחבורו

הגב' ואן ליר

פלדה וחוש הומור

לפני שנים מספר, ורק עתה הגיעו לשוק הספרים של ירושלים.

השבוע עלה בידו סופר "העולם הזה" לפענח את "הסוד" בשעה שהצ"ח לראיין את יוזם מפעל עתונאי היסטוריק-ריוזי זה ומוציאו לאור. מסתבר כי זוהי הגברת ואן ליר, הולנדית, המתגוררת מזה שנהיים בירושלים, והמשוגעת לדבר אחד: היסטוריה. ירושלים ועתיקותיה, תולדותיה, אלה הם לחם חוקה של הגברת ואן ליר שהפכה את חקר ימים עברו לתוכן מנהגיה ואורח חייה בימים הנה, כל חייה. ואם כי היא עצמה הנה אשה מודרנית, לבושה לפי צויה האופנה הפריסאית ונוהגת במכונית, הרי ההרה אינו מעניין אותה כלל. נדמה שקנה המדה של מחשבתה על "תמל" שלשום" הוא לפחות חמש מאות שנה.

את זמנה החפשי מבלה הגברת ואן ליר בצורה מענינת למדי: היא נפגשת

תורת השכחה

"הקצוב על ההלבשה בא להשכיח מאתנו את קצוב המזונות". מתוך העתונות.

הטפול באורך פסיכולוגי ורב.

על תורת זיגמונד פרויד מבסס ונצב.

התורה נעלה: התורה היא סבוכה:

וקראים לה בכורדית:

תורת השכחה

הבצוע הוא כף:

מורידים לאורך

קמץ לירות למס ציריה:

ולמען ישכח

ולבל יצטרך

מיסיפם לו קליטת פליה:

וכדי שתפוג עגמתו עם בקר

מנפים לו גם קצת מתוספת היקר

נאני הוא ג'עה כפרה מסורת

ונתנים לו ממס המ'רת למנכרת:

וכדי שבמס המ'רות לא יחוש.

פוגעים בנשמה

זאת אומרת — בלבוש.

ואם הוא מנקד אף אינו מאשר.

מקטינים עד פחצי-את מנת הנשך.

לבסוף (ולפרויד הברון רב תודות)

לא יתה עוד למי להקציב נקדות.

ישעיהו לוט

חדשות אחרונות

ער קליאופטרה

במשך כמה חדשים היה זה כעין עתון "מחתרת", מאחר שאיש לא ידע מי הוא המוציא לאור ומי עורכו של אותו עתון מיוחד במינו, שהחל לצאת בירושלים לפני כשבועה חדשים.

יום אחד הופתעו אנשי ירושלים למצוא בקיסוסקים עתון בשפה האנגלית בשם "כרוניקל" (רשומות) והוא ערוך ברוב טעם וידיעת המקצוע, בעוד שעצם החומר מעיד, כי כתבי העתון בקיאים בהיסטוריה.

אין זה רעיון חדש להוציא עתון מודרני, הערוך, בנוי ומודפס כדוגמת עתון כימינו, בעוד שהחומר, נוגע לתקופה אחרת. ה"כרוניקל" הביא ריפורטזיות על מאורעות פוליטיים, כלכליים, צבאיים ועוד, כתבות ביקורת על ספרות, אמנות, מאמר ראשי וכ' — בקיצור עתון מלא על מאורעות מלפני אלפים שנה.

הופעת העתון עוררה, כמובן, סניציה בחוגי בעלי המקצוע — גם הסטוריונים וגם עתונאים, ומיד אחר כך עברה ההתעניינות גם לקוראים, שהם, שהחלו לשלוח את כתב הזה למי ריהם שבחוף לארץ. משהופיע הגליון השלישי כבר היה הביקוש לעתון רב (בעבור הגליונות הקודמים, שאולו בינתיים כליל מהשוק, שילמו שתי לירות יותר). סיפורו, כי המו"ל של העתון הוא היסטוריון אנגלי המתגורר בירושלים, ואילו לפי גרסא אחרת נעשה העתון על ידי קבוצת היסטוריונים מלומדים ובעלי חוש הומור שקבעו להם את המערכת באחד המגורים. לבסוף

מאת שליחנו, ארופ אבן

רבים במעצר (זה עתה שוחררו כמה מהם) הרי זה בגלל שיטות החבלה שנקטו בהן. הם גם לא נמנעו ממהר מות ומשוד, שלא כקומוניסטים במי קימית אחרים בעולם.

פקידיםטאן

מעלתם הגדולה של תושבי הודו היא טוב לבם ומוגם הנוח. ברבעי העיר ני הדלים ביותר של בומביי או דלהי הישנה לא ראיתי כל מצות ולא שמעתי כל ויכוח צרחן. מהומות ידים הם מהולכי. במשרדי הממשלה מחכים אנשים במשך שעות בכדי לסדר את ענייניהם עם פקידים יעילים עוד פחות מפקידי ישראל ורבים מספור. ואין איש מאבד את קור רוחו. את טוב הלב, הנימוס, והכנסת האורחים המפורסמים של ההודים ראיתי על כל צעד. מפתיע כמה ענוים וטבעיים הם האנשים רמי המעלה. לא מצאתי כמעט כל קושי לפגוש את ראש הממשלה, גוואהרלאר נהרו, ולהחליף אתו כמה משפטים, אם כי היה נחפו ביותר להמריא במטוס, בדרכו לדרום-מזרח אסיה. וכך כל פקיד אחראי לעיצוב המדיניות ההודית אשר ביקשתי לראות היה משרד הע' תונות שבניו-דלהי מסדר לי ראיון אתו. ובראיונות אלה קיבלוני באותה אדיבות השמורה במקומות אחרים רק לשגריר יתקן של מעצמות.

אויב משותף: אסדאם

יחס זה אפשר היה לזקוף, בחלקו, על חשבון ההערכה הגבוהה שבה מודים בהודו את ישראל. האינטליגנציה ההודית חושבת את הקיבוצים, את מפעלי ההסתדרות, את קופת חולים ומפעליה אשר עליהם יודעת היא הרבה יותר מאשר ידידינו האירופים והאמריקאים (אבל אולי פחות מאתנו) כמשטר חב-רתי חדש, כעין אלטרנטיבה בין הקרימוניזם הרוסי ובין הקאפיטאליזם האמריקאי, ומשום כך דוגמה הוא הראויה לחיקוי בהודו.

לבד מזה מאמינים ההודים כי יש ראל היא סמל להתקדמות טכנית עלאית.

(המשך בעמוד 18)

ממנו לקנית כותן מארצות רחוקות, אם כי מעבר לגבול מצוי הכותן בפאקיסטאן. (האין מצב זה מזכיר את יש-ראל ושכנותיה?)

פריטים ופרות

בעיה אחרת המזכירה את ישראל היא הפלטים. בהודו יש שמונה מיליון פליטים מפאקיסטאן, והם חסרי כל. בבומביי חיים הם (ממש) מולידים ומתים ככל חי. בצריפים העשויים מס' חבות וגיר, צריפים כאלה יוצרים רבי-עים שלמים, והם נצבים על קרקע בוך, בין ערמות דומן, בקרבת מימיו המס' ריחים של המפרץ. כשאמרתי לידידי ההודים כי בישראל מקבלים העולים החדשים אותן המנות כמוני, לא האמין לי איש. לדעתם היה זה בלתי הגיוני.

הסבל הוא כה רגיל עד כי אין שמים אליו לב ואין רחמים גם על המקרים הקשים ביותר. הרחמים על הבהמה גדולים מאשר על האדם. פקיד ממשלתי לקחני במכונית מחוץ לבומביי בכדי להראות לי חוה המוחזקת בידי אגודת חסד, והיא מקום לטיפול בפרות ועגלים שנקנו מידי שוחטים. הבהמות נשארות בחוה זאת כל ימי חייהן. החוה היתה יפה מאד, והרפתים, עם אספקת מים וחשמל סדירה, היו מרווחים יותר מבתי החימר של הכפר השכן.

חרות הרעב והדיבור

חרף המצוקה האימית עם הברדלי המעמדות העצומים אין הודו דומה למדינות אסייתיות אחרות. ההבדל העקרי הוא בהתפתחות המדינית הפ' נימית של הודו, אשר באה כתוצאה ממאבקה הארוך של הארץ נגד השלטון הודו. ואם, בגלל בורותם של רוב האוכלוסים (אולי אחד ממאה יורע קרא וכתוב) אין הדימוקרטיה ההודית אלא לאינטליגנציה, הנה דבר זה אינו פוגע בהיותה דימוקראטיה אמיתית. יש בארץ חופש גמור למלה המדוברת והכתובה, ואם מחזיקים קומוניסטים

מוצע עוד 890 גרם סוכר בחודש, וזאת היא כל מנתו.

העשירים אינם חשים במחסור כי השוק השחור מפותח יפה, אבל עמל המשתכר 150 עד 200 פרוטה ליום (הפועלים המקצועיים היקרים ביותר, אורגי הכותן של בומביי, מקבלים 370 פרוטה ליום) אינו יכול לשלם את המחיר הנדרש בשוק השחור, שהוא פי שנים או פי שלושה מהמחיר הרשמי. גם בכדי לקנות את המנה השבועית עליו להוציא 75 פרוטה לכל פה במשפחה, והמשפחה ההודית היא בדרך כלל גדולה מאד.

בשר, דגים וביצים אינם מוזן המוני בהודו. הבריות אינם אוכלים אותם, או מטעמים דתיים או משים שאין בדם לשלם את מחירם, אם כי ק"ג בשר בקר אינו עולה יותר מ-100 פרוטה. לפת צהרים או לפת ערבית קיבלתי במלון תאג'מחל פרוטה לחם כגודל מנת הבשר המוגשת במסעדה כשרה בתל אביב, אבל הבשר שהוגש לפני היה בלי מדה, כלחם ה"חצי-שחור" המוגש במסעדה הקואופרטיבית.

הפתרון: הגדלת הייצור

מכאן שבעיית העקרת השניה של הודו היא פיתוח מהיר של תעשייתה. אם כי כבר יש מטרות כותן בבומביי, מטרות יוטה בקאלקטא ותרתי היתון ברול במקומות אחרים, אין אלה אלא טפה ביס. מצד שני מאז עזבו הבריטים אין ההון הודו רוצה להשקיע בהודו, מתוך חשש כי המשטר החדש אינו יציב, וכי עלולה לבוא מהפכה חברתית.

לבד מזאת חסרה הודו חמרי גלם. עם חלוקת הודו לשתי מדינות נשארה הקרקע הטובה ביותר לגידול כותן, יר טה וחטה בידי פאקיסטאן, הנמצאת עתה במצב של מלחמה כלכלית עם הודו. וכך הודו שאין לה מטבע זר מספיק בכדי לקנות חטה ואורז לאוכלוסייה הרעבים, צריכה להפריש חלק

הודו של המהראגים, פקרא, וציד נמרים מעל גבי פילים עברה לעולם הקולנוע. כמוה הלכה בדרך כל רומאני טיקה הודו של קיפלינג, אבן החן של הכתר הבריטי. במציאות אינו. מעתה הן חומר לאמינים.

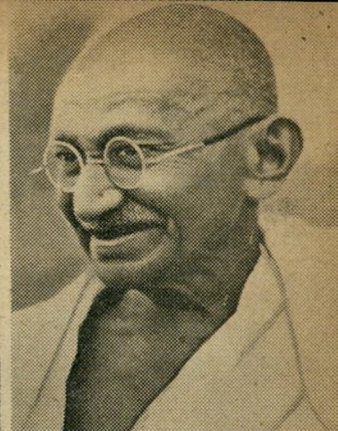
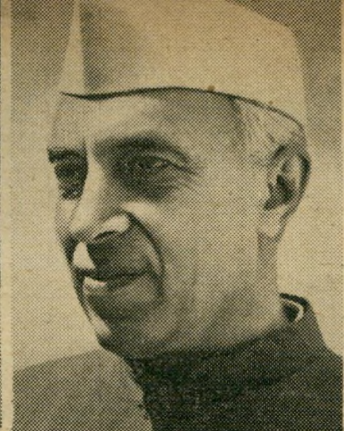
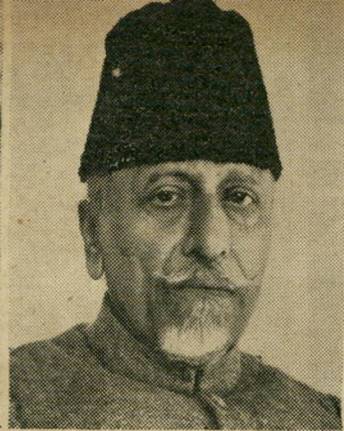
רעב ברחוב

הדו החדשה היא ארץ ענקית בע' לת בעיות ענקיות. כמה דקות נסיעה במדינת ברחובותיו של כרך משתרע זה המכונה בומביי (אוכלוסיה: 3 מיליון) מספיקות כדי לתפוס כי בעיתת הראשונה של הודו היא מזון. רוב הב' ריות שתראה ברחובות, הצפופים יותר מאשר בכל מקום אחר בעולם, נכרים בהם כל סימני חוסר התזונה. גברים פתחים אלה, רזים עד לזוועה, העוטים פסת כותן לבן על חלציהם, הנשים העטופות "סארי" רבי גוונים, וילדים ערומים אלה אשר מתחת לעורם נש' קפות עצמותיהם כאילו צולמו בקרני רנטגן, רעבו מדורות.

הודו אינה מייצרת מזון מספיק ל-400 מיליון תושביה. האכר ההודי עני ובור מכדי שיוכל להעלות את רמת ייצורו במשקו הועיר. רובם גם אינם בעלים לאדמתם, אלא חוכרים תמורת אחוז גבוה של התוצרת. ועד שתעבור האדמה לבעלותם גם לא יהיו האכרים מעוני' נים בלימוד שיטות עיבוד חדשות, כי אלה תועלנה בעיקר לבעלי הקרקע. ואם כי מרובות השיחות בפארלאמנט, בעתונות, ובמועדונים אשר בהם האינ' טליגנציה תובכת אנגליה נפגשת, בדבר העלאת רמת המחיה של האוכלוסין, הרי למעשה כמעט לא נעשה כל דבר של ממש מאז היתה הודו לעצמאית.

צנע ושוק שחור

בהודו שורר צנע ממש. במלון תאג'מחל של בומביי, או באימפריאל של ניו-דלהי, מקומות-החדר לבעלי הון באמת מדה הדית, אין ארוחת כוללת יותר משלוש מנות. המנה השבועית של דגנים לנפש, בערים הגדולות, היא שנים וחצי ק"ג (כולל הכול: לחם, חטה, אורז, שעורה, וכיוצא בהם). נוסף לאלה מקבל התושב ההודי המ'

נאלאבחי פאטל

ה"איש החזק" שחיסל את כוחם של המאהרדזים ושל הקומוניסטים

א.כ. אזאד

המוסלמי היחיד בממשלה שפעולתה העיקרית — מלחמה באיסלאם

מאחנדרה פראסאד

התלמיד שתפס את כסא הנשיא שהיה מיועד למאהטמה המנוח

ג'אואהרלאל נהרו

ראש הממשלה הסוציאליסטי ה"שומר על משטר בעלי ההון הגדול"

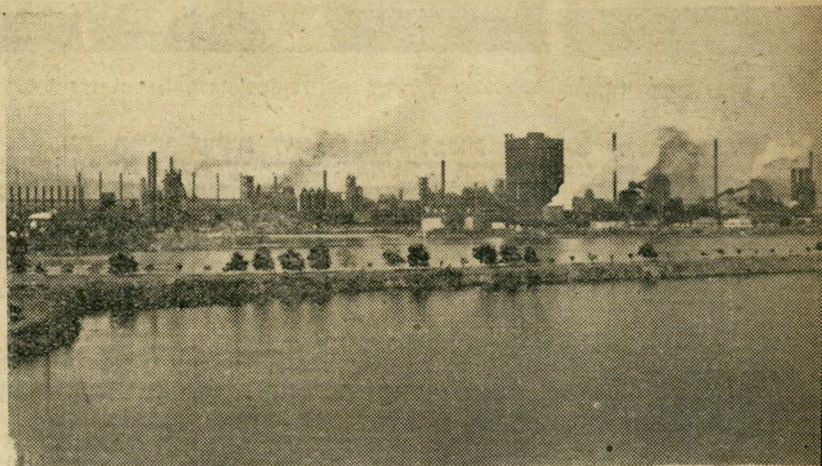
מאהטמה גאנדי

נביא אי-האלימות המוחלטת ש"שילט את מחיר ההגשמה בדמו"

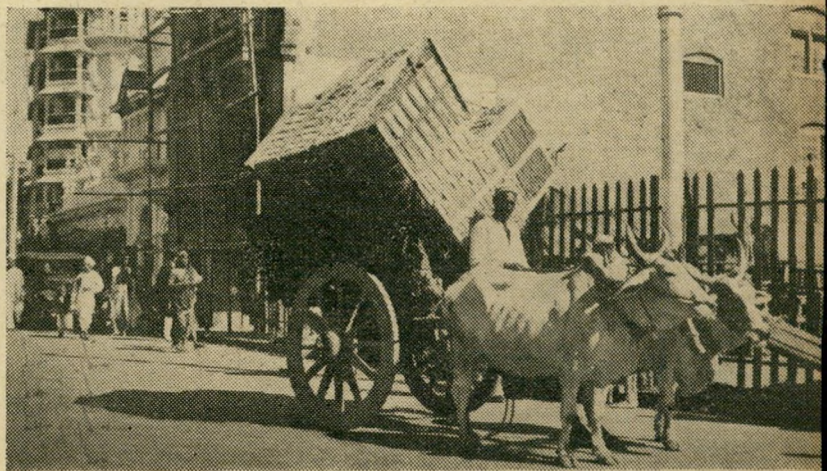

מראה המיוחד להודו: שוטר התנועה בבומבי מסמל את המזיגה המשונה של מזרח ומערב הבולטת בחייה היומיומיים של המדינה וברוח ממשלתה, המשתדלת לחקות את התרבות המערבית ולהנהיג באותה שעה את מהפכת המזרח.

האשה של היום: מלבד ברית המועצות אין ארץ בעולם בה ממלאות הנשים תפקידים כה מרכזיים.

כמל המזרח: המאהטמה שגא את התעשייה והטיף לחזרה לתעשיות בית אולם תלמידיו (והאנגלים) דאגו להקמת תעשיות וכבדות — שנשארו עתה מנותקות מאוצרות חמרי-הגלם הנמצאים בפאקיסטאן, שהטילה מצור כלכלי על הודו.

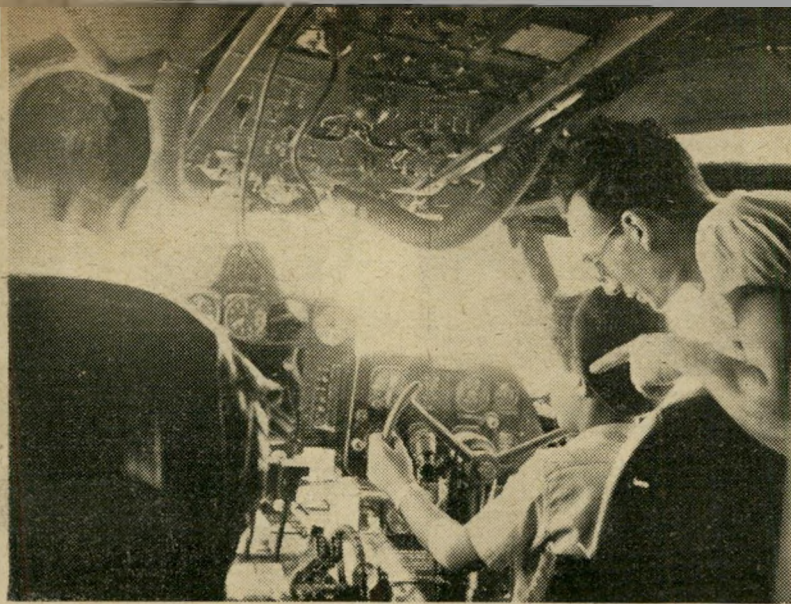
כמל האתמוז: לעומת התעשיות הכבדות — מלאכה פרימיטיבית ביותר, לעומת מכונות הפאר — עגלות מלפני מאות שנים, לעומת העושר העצום המרוכז בידי מעטים, העוני המדהים של ההמונים הרעבים.

האשה של אתמוז: עבודה מפרכת, משפחה גדולה ובורות

„עיד מעט נגיע!“ רע

„קל נירא לטום!“ הטיס גיינו נרבוני מראה לשמואל את סודות המקצוע.

„זה איירון קומנדרו...“ מסביר המכונאי ברוך שוב לשלושה

שדני, שחיפש „קר
של רישת. שמואל
(בתנאי שרישה ת
שלה).

השבוע מסו כי
„אילתה“. לשדושתב
— ודשדושתם הית
כשעלדו על הממוס נ
משדמריא ה„קומנד
על מכתשיו ועקרבו
עלה על שפתייהם חי
שטייכו „אילתה“, ו
ציום, יודעים להספ
לאורחותיהם).

„מה הייתי עושה לוא יכולתי לכדות 24
שעות כאיית נפשו על חשבון „העולם הזה“?
שאל לפני חודש עירך התחרויות שרנו.
שושנה טג'ר, החקלאית הג'ינג'ית ממושב
ביתחנן (ליר ראשוני-ציון) אמרה -- „הייתי טסה
לאילת!“ אותה תשובה ענו גם כמה מאות
צעירות אחרות — אך שושנה זכתה בהגרלה.
רישה בורשטיין, הפקידה החיפאית, אמרה:
„הייתי טסה לאילת, אך לוא זכיתי לטיפה הייתי
מוותרת לזכותו של נער תימני שיטום במקומו.“
עורך ההתחרות החליט להטיסה יחד עם הנער.
שמואל גפני, תלמיד תחכמוני בתדיאביב,
לא ענה בכלל. הוא הלך לתומו ברחוב לזינוכלום
כש„נחטף“ ע"י מקסים סלומון, הצלם המזיקן

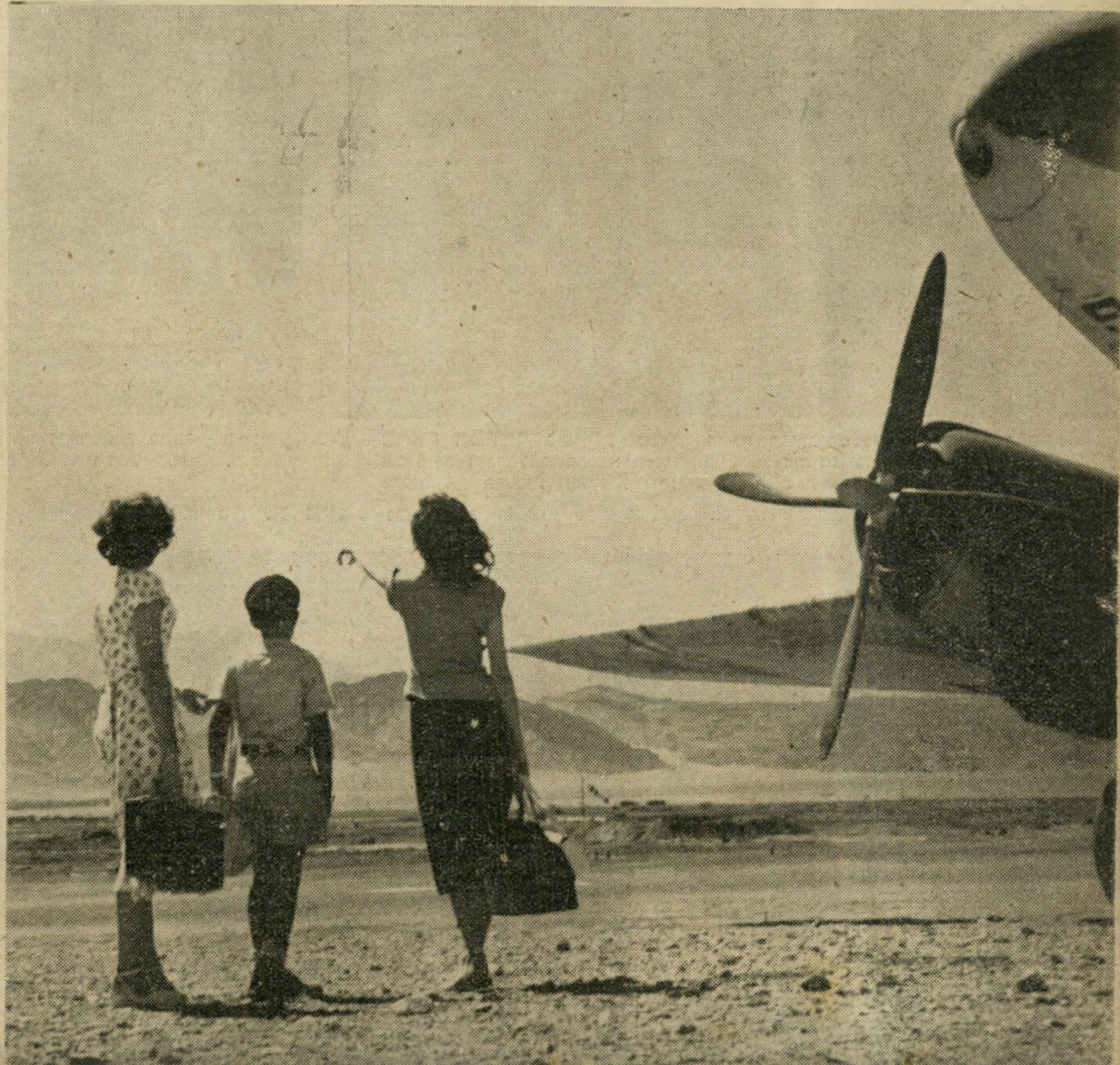
אילתה
לירא

„לאן תחילה?“ המפקד אורי מיבנאל (ליד ההגה) מ
את המקום בגי'פ שלו. לאן? כמובן. קודם כל לשפתיו

„הנה עקבה!“ המומה, כמעט בחרדת קודש, עומדת השלישייה החולמת מול הוד ההרים שמעבר לגבול.
רגע, אשר כל המבקר באילת מרגיש אותו בלבו. מי לא יחריש בשאתו את עיניו אל מראה מרהיב זה?

„יא, איזה אלמוג!“ שלית האלמוגים היא הספ
פוצעים את הרגל, אך זה כדאי — גם הפצעים וגם

ושרת לשמואל את חגורת הבסחון.

כדו למלא את בקשתה
לאמא והאמא הסכימה
יד עקרו כאילו היה ילדה

שלושה במטוס של חברת
זאת הטיסה הראשונה
הרגשה מוזרה בקיבה
יה התעופה של דוד. אולם
זנוף הנגב המרהיב עיו
זרש 2000 מטר מתחתם —
שן אושר ביהוד בשנתברר
שים דרכם פעמים אחדות
פנים לאורחיהם (ובעיקר

„לשיט, בבקשה“ אחמד, המלח הכושי של לוצייה (המרויח
הון במכירת אלמוגים לתיירים) מציע טיול קטן בסירת האניה.

„איזה כיף!“ הים, הנוף, השמש הלוהטת, שתי האניות „שלנו“
לוצייה „האס“ ופלו „הבת“ המתנדנדות בזרם הקל — פשוט נהדר!

ב להראות לשלושה
הקרובה כל כך...

„להתראות, חבריא!“ הגיעה השעה לפרידה עצובה
החיילים והימאים מלוים את השלושה עד לפתח המסוס...

„ובכן, זהו זה!“ גיוליו החשופם, הרפתקן בינלאומי ואיש מזל
מאיטליה, משעשע את החברה המגוונת בשק"ם בהרצאה „מדעית“.

ט הלאומי של אלית.
האלמוגים הם מזכרת.

זה לא הפריע לזוג האמנים להינשא. עד כאן הצד האנושי של הסיפור.

שמו של בלה ברטוק מתנוסס כיום לתפארת ברשימת גדולי הרוח וגאוני הדור. אולם רק אתמול-שלשום — עוד בשנת 1944 שכב הקומפוזיטור על ערש דווי בקרולינה הדרומית, מקום שם מת ללא עת בעוני חמור ויסורים.

נינה ואדרי, רודולף גר ואברהם שהונסקי
היטלר לא הפריע לנשואין.

הזמרת האורחת זוכרת את החסד הגדול שהעניק לה ברטוק, כאשר ליווה אותה אישית בקונצרט אשר בו השמיעה בפעם הראשונה את סדרת השירים שלו (לפי המלים של אנדראס אדי), באותם הימים, שעוד טרם תקפה אותו המחלה האיומה. ואותה סדרה של שירי ברטוק היא עומדת להשמיע בקונצרטים שלה בארץ.

חידון ב'

להלן החידון השני בסדרת חמ"ש החידונים ("העולם הזה", 668). בין הקוראים שיפתרו את כל חמשת החידונים יוגרלו מספר פרסים, ביניהם מגוון שנתני לתו-מורת.

(1) כמעט בכל קונצרט נפס"קת ברגע מסוים נגינת התזמורת ואילו הכלי סולו משמיע קטע, (בדרך כלל וירטואוזי מאד) עד אשר, לבסוף, מתחדשת הנגינה ע"י התזמורת. קטע זה אינו תמיד מפרי עטו של אותו קומפוזיטור, שחיבר את היצירה המנוגנת.

מה כינויו של קטע סולו זה? (2) כמה אופירות חיבר בראהמס וכמה סימפוניות חיבר שופן?

(3) מהו הדבר המשותף (והוא אינו דבר מוסיקלי גרידא) לחמשת היצירות הבאות: "בוריס גודונוב" למוסורגסקי, הסימפוניה השמינית לשוברט, הרקואיים של מוצארט, "הנסיך איגור" לבורודין והאורא-טוריה "ישו" למנדלסון?

(4) להלן חמש כותרות מדומות "מתוך" העתונות" על מאורעות מוסיקליים, אם הנך סבור (סבורה) כי הריפורטר טעה משום מה ויש צורך להכחישו, אנא ציין (ציני) מדוע?

מוצרט והיידן מנגנים יחדיו, שוברט מהלל את יצירתו של בראהמס הצעיר.

הוד מלכותה מרי אנטואנט בהצגת הבכורה של אופרה חדשה מאת באך.

גדול הפסנתרנים, פרנץ ליסט, ינגן הערב את הקונצ'רטו מס' 2 לרחמיניוף.

הקומפוזיטור היידן בשבת הסי-מפוניה התשיעית של בטהובן.

שלונסקי שרה

היתה לה, לזמרת נינה ואלרי, הזכות להיות ולפעול במחיצתו (ואף בשיתוף פעולה) של בלה בארטוק המנוח. בסך הכל ראינו באמנית זו מין קומבינציה בין-לאומית: לפי שמה ומקום מושבה הקבוע — פריז — הרי היא צרפתייה, אולם לפי היחס שגילה אליה הגאון

ברטוק, שהעניק לה שירים בשביל ביצוע בכורה, נתעורר החשד, כי צרפתייה זו אינה אלא ממוצא הונגרי. ועון יותר חסוד נראה הדבר שבאמריקה, מקום הפעילות האמנותית שלה ושל בעלה המנצח — הקומפוזיטור רודולף גר — (יהודי אמריקאי ממוצא גרמני) — היא מרבה לשיר שירי מוסורגסקי וסטריי-נסקי. הסוד נתגלה רק בתל אביב, כאשר באנו לראיין אותה בביתו של אברהם שלונסקי שברחוב דיונוגוף. היא הצביעה על המשורר בעל השער והמצח הבטי-הובניים, ואמרה: "זה אחי".

ידענו על המשפחה המוסיקלית של המשורר שלונסקי, (אחותו — הקומפוזיטור ורדינה, בן אחותו — יהלי וגמן, הפסנתרן) אולם לא ידענו, כי נינה ואלרי אף היא — שלונסקאית. כעת אין לנו הבטחון, כי באחד הימים לא יופיע באופק שלנו איזה אח "חדש" של שלונסקי, מנצח או מנגן בטרומבון... רודולף גר (אחיו של ולטר גר המרפורסם), שבא יחד עם אשתו לספור קונצרטים בישראל סיפר לנו על תכניותיה של ההקלטות האחרונות שעשה באמריקה וכו'. לבסוף גילה כי הוא הבאי אחו יצירה חדשה לתזמורת ויבצעה כאן בקרוב עם תזמורת "קול ישראל". ביסודו של אחד הפרקים של היצירה הזאת ("שלש זוטות") משותתת מנגינה ערבית מקורית — גילה לנו גר, "מנין שאבת את המנגינה?" שאלנו, ועל כך הצביע המוסיקאי על גיסו המשורר ואמר: "הוא שרק לי אותה... זה היה בפריז לפני שלש שנים..."

רודולף גר, בעלה של נינה (יהודית) ואלרי (שלונסקי), הוא תלמידו של אר-נולד שיינברג, אולם שלא כדרך מורו הגדול, אין הוא, גר, עושה מאמצים אל-אנושיים כדי שהיבוריו לא יידמו למוסיקה (הגם ששינברג עצמו טרם הכיר במושג "אטונליות" והוא כבר בן 76...). כאחיו ולטר, כן הולך כיום שמו לפניו באמריקה כמנצח וקומפוזיטור, והוא נמנה על האורחים הקבועים בתחנות הרדיו המפורסמות ואולמי הקונצרטים. הפלישה הגרמנית בצרפת מצאה את הזמרת בפריז. לא עזר השם "ואלרי", ויהודית נשלחה למחנה ריכוז בקובלנקה. גם בשם "רודולף" לא היה משום מגן, וכך נשלח למחנה גם המנצח.

הסיגריה המאזכר בזיכרונות שלם

כסית

החברה הירושלמית לתעשיית סיגריות בע"מ

מהיר 20 סיגריות 135 פרומה

נפתחים קורסים חדשים לקצרנות עברית ואנגלית

לפי שיטת גרג המשוטה
בחפיפה — תל אביב — ירושלים

בהנהלת מר ח. קמפינסקי, מחבר הקצרנות העברית לפי שיטה זו. הרשמו מיד — והבטחתם לעצמכם מקום בכיתה!

חפיפה: (ימים א', ו') אצל מר קמפינסקי, רחוב פבונר 19.
תל-אביב: (ימים ב', ג') מלון "אירופה", רח' אלנבי 42, טל' 2913.
ירושלים: (ימים ד', ה') מלון "ויטא", רחוב המלך דוד, 21, טל' 2515.

ההצלחה מובטחת!

המפקח על התעבורה משמרת ישראל

להולכים ברגל

עשה

אל תעשה

באין מדרכה

לך בצד השמאלי

אל תלך בצד הימני של הכביש

מוגש ע"י: "המגפר" בע"מ, חפיפה

לחוך לארץ. ואולם פרסום הידיעה
בו ביום בעיתונים קלקל את כל התכנית,
מכיוון שבבדיקה נמסר תיאור המכונית.
מאז, שכל המבעץ שחוננו בנוס פרז
וגירורק, נכשל, משום שאותו אדם
שצריך היה לשמור על הקרבן במשך
יומיים (עד אשר תאשר המכונית והזוג
יפליגו מן הארץ) לא קיים את הבטחתו
והסתלק מהמקום מיד.

„חִשׁוּבִים שְׁנֵתִבְדּוּ”

ערעור נדיר ואף "מסתורין" במקצת.
הוגש על ידי ע"ד א. לויצקי, המכונה
בכפי רבים "גדול הסניגורים במדינה"
על פסק הדין נגד רבקה גפן (שנה וחצי
מאסר וחמשת אלפים לירות קנס), שער
זמנה עומדת בדיון על שבע אשמות
נוספות מתוך הפרשה העצובה בבית
חולי הרוח "חירפא".

רבה גפן נאשמת בגרימת מוות ל
שמונה חולי רוח של המוסד, השייך
(והוא מוזרם לפי שעה) וכזכור
ההתהוות באשמה על אחד התחיקים, הוא
תחיק שעליו הוצא פסק הדין, ואולם
לאחר שכן" השוטט מקס קנת, היושב
בזון יהודי הרשע את הנאשמת וכל
אותה לשנה וחצי מאסר וקנס, מבלי
שהיהוין יתרחם ויטסיק עדים ברם (בשל
ההוצאה) תגור ערור ע"י סניגורה של
רבה גפן מתוך נימוקים מעניינים למדי.
בין השאר נאמר בערעור כי רבה גפן
בטעות, כשהיה יסוד מסובות ש"
המזינה רבו וכן נחמד

מה היו תקוותיה של האשה הנאשמת על ידי התביעה הכללית בגרימת מוות לאנושית חסרי ישע? ומוצע נתבאר? ביתאים, בתוקף פסק הדין הנפטר על אחד התיקים, נשלחה רבקה גפן לבית הסוהר ביפו, מקום שם בילתה מספר ימים וייצאה לחופשי, לאחר שכב' השופט קנה הסכים לשחררה בערבות של 12 אלף לירות. (לא אחת שאלנו את עורך עיתון המודוס שלפני נוהגים כיצד השופט טימם במדינתנו לקבוע את העויר סכום הערבות בימים של "23" והגבלות גרו' הערבות? ...)

כעבור מחצית השעה לא נשמע עוד דבר. בנימיני החל זוחל לעבר הדלת והאזין בדממה. לא נשמע עוד כל רשוש. סימן כי האדם הסתלק מהמקום. אחר מאמצים רבים הצליח להשיג תחרה מהכבלים ולתלותה במקום. וכך הגיע פצוץ לרחוב בוטרוס, מקום שם מצאה אותו המשטרה.

„אדם שבוגר באשתו“

עוד אותו לילה גשלה ממחוז ת"א
תיאור המונית לכל תחנות המשטרה
בארץ. לאחר שהמוקף מסר פרטים
על ההרפתקה היה ברור כי כל הסיפור
הוא תהייר וחברתו לא היה אלא מעשה
תרמית שמטרתו — שוד המכונית, הש-
ויה כמה אלפי לירות.

במהרה הצליח החוקר הראשי
למצוא חילה חשובה, והוא אשר הולכי
לגילוי זהו השרשרת, היה זה סוג
הפצעים שנגרמו לנהג המוקרן. כשם
שמיון הפצע חשוב לרופא מנקודת
ראותו הרפואית, כן חשוב הוא מצד
לחוקר. סוג הפצע, כיצד נגרם, על
ידי איזה מכשיר, באיזה כליה מאיזה
גובה, וכמובן באילו נסיבות -- כל
אלה אומרים לחוקר הרבה מאוד, והנה
במהרה הגיעו הובל הדבר לחיג מסוים
בין מושגי יפן.

בחוגים אלה הצליחו הבלשים להוֹדוּ כִּי יומיים לפני המישה הופיע אדם בשם הולמס וחפץ את אדם כריא שיבצע עבודה שחירה תמורת תשלום של כמה מאות לירות. ה"ג'וב" — להרביץ באדם אחד, בוגד בשותו ויש צורך ללמד אותו. תוך כדי המשהו בעל איין חריש, כי הוא זקוק למשהו שמתן שריים, מאשר, "שהבוגד" עצמו הוא בדור חסון למדי. מכאן הוליוכו העקבות אל אותו איש בשם הולמס ואשתו של השניים. ביי תיים הנאמה המכוונת כשהיה עוזבו באחד הרחובות הצדדים בחיפה. כפי שמסביר, התנהג כבר משא ומתן כדי למכור את המכונית ומיד אחר כך ביקשו לעלות על סיפון אוניו ולהפליג.

הסכים להצעה, והם קבעו את המחיר ל־16 לירות ליום. אמנם התיירת עמדה על המחיר וביקשה בכל תוקף להוריד ממנו, אך לבסוף הסכימה, והשנים קבעו להיפגש למחרת בבוקר.

המצית בסימטה חשוכה

למחרת בבוקר, לדברי בנימיני, החלה האשה הצעירה לסייר בחלל אביב, ומתמנה: בני ברק וכו'. ה"בוס" שלה צריך היה להצטרף רק לפנות ערב, כשביקרה, ואלו ביתנים היו לה הרבה דברים לסדר מה ושם. פנות ערב ניגשה הנוסעת ליפו, ומאחר שה"בוס" איחר לבוא, הציעה להגן שישעך אתה ארוחת ערב במסעדת "גן רוזה" שברחוב המלך גוריון.

בשעה עשר, לאחר שעדו את לבם
ביקשה האשה שהנהג יטיב אותה לבו
המלך במקום מסוים ביקשה שיעצור,
הוא יצא מהמכונית והחל ללכת לאר
רץ סמטא חשובה, לפתע נעצרה בחש
בניקוי קרב אליה והזליק את מציתו
כדי להאיר את המקום, אותו רגע עמד
הנוסע של מחפופת וכאילו מחפשת
משור של הארץ, אך העלה הנהג על
ממציתו, בו ברגע של משהו אל
ראשו.

בנימיני, אדם חסון ובעל שרירים
 חזקים, לא איבד את שיוו המשקל
 והחל להתאבק עם מתקופי, אך מיד
 הרגיש, כי הוא נלחם נגד ארבע ידיים.
 שני המקפזים הלמו כמה פעמים נור
 ספוט לא ראו והתגברו עליו. בנימיני
 שכבר כבד היתה מעופלת, חש
 כי האנשים סוחבים אותו על פני מדי
 גרות חשיכות. עבור רגעים מספר
 מצא את עצמו בחדר הרוס למחצה.
 האנשים קשרו את ידיו ורגליו וסחמו
 את פיו. "כך תשאר במשך שלשה
 ימים ולא יקרה לך מאומה", אמרו לו
 ועזבו את המקום.

עברו זכות מספר והנהג יכול היה לשמוע רשרוש של אדם העומד בחוץ: היה ברור, כי הועמדה שמירה. אולם

"קרייסלר - 106 - M"

ב־20 ביולי הביאו עתוני הערב ידיעה קצרה ברוח הלשון: "הלילה אחר חצות נמצא בחיוב בוטסרוס בשיפוּ אדם פצוע, מכונית נידחת של המשטרה, שעברה במקום. נתקלה באדם שקרא לעזרתה. האיש סיפר כי כמה שעות לפני כן נסדדה ממנו מוניטין על ידי כמה אנשים, שהציגו את עצמם כחיילים. הוא הוכה. ונקשר בחבלים ונעזב במקום בלתי ידוע לו עד אשר לבסוף הצליח להשתחרר מכלביו ול- הגיע למקום שבו נמצא".

ידיעה זו, שהופיעה בעזוונים הכי
רועה — כפי שנסביר זאת להלן —
גורלה של המכונית שנשדדה. והחקירה
נסתיימה כאשר בלשי משטרת תל אביב
עצרו, כעבור יומיים, את כל החשודים
בפשע וכן הצליחו לגלות את המכונית
השדודה.

במשך כמה ימים ידעו הרפורטרים כי במרכז פרשה סתומה זאת צומדמ אשה, ארכ חוקרי המשטרה סירבו לגלות את שמה ועוד פרטים נוספים. ורק כיום הרביעי לאחר המעשה נודע בצביוור כי רונ ה ל מ ס, זמרת ופופולארית בקרב חיילי מח"ל, ובעלת דודי תולמס, נעצרו כחשודים בבצוע השוד. ברשר חם נמצאו רכוננים מצוידים שהיחור יציאה אף כרטיסי נסיעה באניה, בעיה זה להפליג מגמל חיפה למחת חיום.

תיירים נוסעים דגליז

ביום שקדם לשו"ב, בשעות הבוקר, עמד דויד בנימיני, בן 34, מירושלים, נהג העובד בשרות "עתיד" בקו ירושלים – ת"א, לצאת לדרכו עם גוס עים. בנימיני נהג במכונית "קרייזלר" מפוארת (ים 106), וזה סיפורו: עודנו מחכה לכמה מהגוסעים בטרם תצא מכוניתו לדרכה, פתח אשה צעירה ויפשה נגישה אליו ופתחה בשיחה בשפה האנגלית, בהציגה את עצמה כחיירת מאמריקה, אמרה כי היא זקוקה למכונית למשך שלושה ימים בשביל אדם חשוב אחד, אף הלה, בנימיני

גברת גפן שונאת פרסומת

תצלום מסמכיני זה צולם לפני שנה בין בתלי ביה"ח להולי רח של הגב' גפן — שימו לב שהבחורה רובצת בחצר בין הגברים, ושהמטורה הרובץ משמאל (מוגדר למטה) כפות.

בראותם את צלמנו מסתירים הגב' גפן (מסומנת בחץ) וכעדה את פניהם במטפחות — אך הצלם מצליח בכל זאת להנציח את הפנים (משמאל).

ופתאום ירדו מעל הבמה. ולא שייך רוח אחרים כי אם זכרונות רומאנטיים. לדבריהם לא היו הבריטים יוצאים מפה לולא מעשיהם. ולדבריהם לא יצאו ההיטלים מפה כלל. לדבריהם לא היתה קמה מדינת ישראל לולא מעשיהם, ולי דבריהם מדינת ישראל היא אפס מוחלט, או גם יצירה שלילית, המעכבת בעצם מהותה את "הגאולה השלמה". סיכומי של הד"ר שייב את מעשיו הוא עגום ביותר.

ציונות נגד ציונות

אנשים אלה היו ציונים. "הישוב" אשר אליו באו גם הוא היה רבו ציוני. ובכל זאת לא זכו בהסכמת רוב הישוב למעשיהם, אם כי ניתנה להם אהדה רבה, אהדת חושים במשחק ספיר טיבי לאלופי הוירה.

פה כדאי להעיר כי אהדה זאת יש לזקוף במדה רבה על חשבוננו האישי של הד"ר שייב, אחד מטובי הדימאי גושים החיים בישראל כיום. אבל מדוע לא הסכימו ציונים עם ציונים?

על שאלה זאת עונה הד"ר שייב עצמו. הציונות שלו (שהוא קיבלה כתיבה מאורי צבי גרינברג) היא טוטאלית. לפי מושגיו לא היה הישוב היהודי פה ציוני כלל. בעוד הד"ר שייב שואף ליער של דגלים שאף הישוב ליער של עצים. בעוד הד"ר שייב צמא לטאנקים נהוגים בידו יהודים צמא הישוב לטראקטורים המצמיחים מזון. או בקיצור: מות גבורים יפה, אבל החיים טובים. משוררים סוגדים ליפה; אנשים סתם משתדלים לחיות.

ולא רק זאת. "לא התרגשתי בירי זה לחורף. לא למראה שלטים עבריים, לא למשמע נהג אוטובוס מדבר עברית". יתר על כן: "פעם ראשונה אני בחל אביב, והיא מאוסה עלי מר גע ראשוני". (אותה תלאביב ששימשה מרכז לפעולותיו).

אל זה צרפו: "מהו הדבר הזה שלא מקרב בני הארץ — באו ראשי המחתרת? האומנם יש משהו כאן המר בוסא בקללת-האימים: ארץ אוכלת יושביה? שמא זה בגלל תרבות-אבות

נתן פרידמאן

"לא מקרב בני הארץ..."

שאנו הבאנו עמנו והיא דלה אצל הצברים?!" ופה מתחיל הניגוד החריף בין הד"ר שייב לד"ר רם. הד"ר שייב לא ידע כי דן רם איננו הנוער היהודי, כפי שהוא הכירו בפולין. דן רם ימחא כך לעזו רוח, לגבורה אישית, אבל עם כל הערצתו לגבורי הוירה הסתייג מהם.

הנכדים אם מפשים?

הלא. הנחתו של ד"ר שייב היא כי ויצאן ובן-גוריון (אני נוקט בשמות משום שהוא עושה זאת) היו והנם

הזקן מן ההר

יושבינא אל לב: הד"ר ישראל שייב, אשר בו דן מאמר זה, הוא אשר סיפק את החומר למאמר, בספרו מעשר ראשון (הוצאת "המתמיד", 1980). וניתוח העובדות היה בעקרו כפי שמציג אותן הד"ר שייב עצמו. הנחתו היא כי הד"ר שייב כן במעשיו ובמחשבתו (אשר הבעתה היא כמעט כל משו) והם כולם מקשה אחת תמימה. אם חטא ד"ר שייב לאמת, יש להניח כי קודם כל לעצמו חטא.

ד"ר ישראל שייב

"לא התרגשתי..."

אין טעם להתוכח אתו על עובדות. ראשית מפני שאין טעם להתוכח אתו בכלל, ושנית מפני שפעלו היה לאור העובדות כפי שראה אותן הוא עצמו, ואדם נדון על אמת שלו.

סיכום עשר שנים

רבים מאתנו, אנשי מקום זה, לא שענו בשנת 1938 עד כמה עלולים יהיו פולין להתערב בגורלנו וגם לכונו. זכורנו, שנה לפני כן, כשנספר תי ללמוד יהודית (ואין זאת אשמת מורי שלא הצליח להחדיר בי לשון זאת) גלגלו עלי חברי, ולא הצלחתי לשכנעם כי יהודי "אורח נטה ללון" עוד יגרמו להם טרדות רבות, וכי משום כך בלבד כדאי להכירם גם בסביבתם הטבעית.

אותו זמן עמדה האוכלוסיה היהודית של מזרח אירופה על סף חיסולה. לא גלל המלחמה העולמית שעמדה אחרי כותלה, אלא עקב תהליך ממושך יותר ופאטאלי יותר, אשר תחילתו ימצא הקורא בכתבי ש. בן-ציון וסופו במחנות העולים שבישראל.

לי קשה לנתח את סביבת המשבר, אבל דומה כי היה כלכלי בעקרו: עם חיסול המשטר הישן בארצות אירופה המזרחית נדחקו היהודים מעמדותיהם, נידלדלו, וחפשו ארצות להגר אליהן. רבים הלכו לגרמניה, צרפת, אנגליה, רבים היגרו הנה, ורבים מכל אלה נמקו בעונים בארצות מולדתם.

תיך אוריה זאת נוצרה ביתר, תנועה זאת לא היה בה פתרון לבעיית חבריה, אשר החלו דוחקים את הקץ, ובאוקטובר 1938 פרץ מרד פנמי. המורדים היו: מנחם בגין וישראל שייב בנאמיהם ועוד נתן פרידמאן ואברהם שטרן בשיחות כרסיות. וזאת היתה ראשית המחתרת "הכור" ש"ת" מחתרת זאת נוצרה בפולין. אנשים אלה היגרו הנה עם פרוץ מלחמת העולם השנייה, ופה החלו מורי דים בממשלה הבריטית (או "נלחמים באוקפאנט הור") עד שקמו הבריטים והלכו להם.

במשך שש שנים השפיעו אנשים אלה על "הישוב" במעשיהם ובדבריהם במדה כה רבה עד כי היו זמנים בהם נדמה כי הם המכוונים את עתידנו.

השיטה

היא הקובעת את מידת ההצלחה למד

קצרות עברית

לפי שיטת טוקטרישטדן ה'רשמו' — הלמודים מתחילים בקרוב תל-אביב, בייס לפקידות, אלנבי 81 ירושלים, מכון הרצל, רחוב אנריקס, מול קולנוע "עדן" חיפה, רח' ביאליק 12, ע"י מזנון "לכל" נתניה, "המומחה", רחוב הרצל * בכל עניני השיטה, נא לפנות: ת. ד. 140, תל-אביב.

המצבעה לבעלי טעם

קשת מנקה וצובעת

עק אטוסי סבנה
נתיבי אויר בלגיים
לכל מקום באירופה!

למדו אנגלית מהר והיטב

בבית הספר לשפות "קדמה" רחוב בן-יהודה 74, תל-אביב.

בהדרכת מורים מדופלמים מאנגליה

ביום ה. 17/8 נפת ים 2

קורסים (לכתחילים: א) 5 עד 6 בערב

(ב) 6 עד 7 בערב

פרטים והרשמה משעה 9 עד 12 בצהריים ומשעה 4 עד 8 בערב (גם לקורסים האים בעברית ואנגלית למתקדמים).

סמודיה מיה ארבתובה

מודיעה
כי הלמודים לשנת 1950/51 מתחילים בי"ז לספטמבר ש. ז. ההרשמה 23 לאוגוסט — 1 לספטמבר בשעות 6 — 7 בערב כל יום ומתאריך התחלת הלמודים מ"ד — 6 בערב. הערה: בשביל תלמידי תחתיתקה ורמתגן — קשר האוטובוס 61—62 ע"י הסטודיה.

רדיו
ש. ליפשיטין
חל-אביב
בן-יהודה 47 כקויה
חיקויים • מכירה
קניה • חילוף

מאת פוטו ברנר תבקש איך במצומה זהשתמש

בקנותך מצלמה, חלקים, פילמים, פלטות, נייר וכו', עומד לרשותך נסיוני של 25 שנים. כתיר בית מסחר ראשון במקצוע. סיתות, העתקות, הגדלות, מכירה, קניה, החלפה. סיתות מיוחד של פילמים קטנים.

(EXTRA FINE GRAIN)

פוטו-ברנר
חיפה והחלון 31
פנת רח' שבידא ט. 4137

מזל-טוב
לדוד קגן ובח"ל
שפע ברכות לנשואיך.
רבקה ותנחום ברודיה

קולנוע

תל-אביב

אופיר — "מלאיה" (2) בהשתתפות פסטר טריס, ג'ימס סטיארט ולנטינה קורטזה.
אוריון — "על כנפי הדחף" (2) בהשתתפות המכרי בוגרט, אלינור פרקר, ורימנד מיס.
אסתר — "פמפרגל סמ"ת" בהשתתפות לסלי הוברד המנוח מגדלור — "כלה למכירה" (2)

חיפה

אורה — "נפילת ברלין", חלק שני
ארמון — Bag Wifful Widow of Wagon Gab

אלקטרופון
שרח חשעל ודרי
חפה והחלון 31

מהנדס א. וייס — רב זכר
סוכן רשמי לאזור צפון א"י
רדיו His Masters Voice, ECKO
מבחר גדול במקלטים משומשים
מפרימות מפורסמות.

קארייריסטים הרואים רק שלטונם האלטרנאטיבה היא כי הם טפשים. שהי הוא צדק והם לא. ו"ישיב" זה הניח לאנשים כאלה להנהיגו, ולא עוד אלא ששם בראש מדינתו.

ראשית מידה הד"ר שייב בסיפוק האישי שהיה לו עצמו מפעולותיו. ו"על הטעם הטוב הזה שניתן לחיי המעשה הזה ולבאים אחריו חייב אני לאמר: ברוך נתן טעם לחיים, אשר בלעדי חסרי טעם הם." (פתחת הספר).

ובכן ייתכן כי יש אנשים הרואים טעם בחיים של יצירה (אם כי אינם

אברהם "איר" שטרן
הבריטים סידרו אותו...

כה הרואים) כשם שיש אנשים (וחבל שיש כאלה) הרואים טעם בחיים של מלחמה. קארייריסטים? המצליח הוא קארייריסט; הנבשל הוא אידיאליסט. ושנית, אולי ראו אנשים אלה מראשית אחרית? אולי חשש וייצמן מפני עצם המלחמה? אולי כאב לו על חמשת האלפים העתידים לנפול? (במקרה ידוע לי כי כך היה). ואולי גם ראה ב"גוריון מראש את מדינת ישראל כהיותה "מדינת" אפסית העומדת בסכנה מתמדת גם מבחינה כלכלית וגם מבחינת בטחון. ולא כל כך השתוקק לה בשלב זה?

ההנחה של צדיקים מצד זה ורשעים מצד זה יכולה להתקבל רק בתנאי שיהיו כל האנשים שייכים למחנה אחד. תנאי זה דומה שאיננו מה.

ואפשר מאד כי צדקו הם ולא הוא. ואפשר מאד כי חבל שהניחו לד"ר שייב וחבריו לעשות את אשר עשו, כי נהגו ב"פורשים" ביד רכה מדי. אפשר האין זאת? בייחוד לאור סיכופו של ד"ר שייב את השני עצמו.

הצדק איננו מה מופשט. במדיניות הוא גשמי למדי. במדיניות הצדק הוא המשיג את מטרותיו. לדוגמה: אני אינני שייך לא למחנה שייב ולא למחנה בן גוריון. ומשום כך לגבי אין לא זה ולא זה צודקים. אבל עובדה זאת איננה עושה את הד"ר שייב, כשם שאין היא עושה את בן גוריון. נבל או טפש.

תורת הבינוניים

דברים אלה מיטשטשים בספרו של ד"ר שייב עקב סגנונו. "ליל ברחול" מיאוס, "ראש הגמדים", "זואוט", "סיל דאטסקה" הן מלים אפסטיביות מאד. פעם נקראתי להסביר את השקפותי בפני כמה עלמים. דיברתי אליהם בלשון תבונה (כיכולתי הדלה) וראיתי כי אין הם מבינים. או עשיתי ניסוי והשלכתי אל פניהם מלים כגון "דילאקטטיקה" (כינני למדינת ישראל), "סינדרין יוד" (ני הצולבים כל משיח) (הכנסת). שימו לב לאנאפסטים. לפני השומעים אורו. אומרים כי במלחמת בריטניה נאפו ליון השתמשו הבריטים בנשק חריף: הם כינו את נאפוליון "בונג". אל תצחקו. נשק זה הועיל הרבה.

ולא רק זה. סגנונו המהיני הקולקל של הד"ר שייב ("מורה ראשי למקצועות העבריים בבית המדרש למורים בוילנה" ודאי עושה זאת בכוחו) עם שגיאותיו בדקדוק אף הוא מכון אל "מעבר להגיון".

כי עוסקים אנו פה במשורר. יותר מזה: בכ"ב-נביא. (הנביא עצמו הוא אורי צבי).

עובדה חשובה בייחם לנבואה היא כי כל נבואה סופה שתתקיים. אם לא לפני אלפים שנה, היום: ואם לא היום, בעידן אלפים שנה. אבל היא תתקיים. כי אם לא תתקיים, תישבח ולכן כל הנבואות הזכורות חייבות להתקיים.

ובייחוד אם הנבואה באה לאחר מצי. שה, את כל דספר מלחמה, בינה שלא חר מעשה. אצל נוצר באחר של שנתים. לחי מתחיל פועל באחר של שנתים. והד"ר שייב תופס מה שקרה בחודש מאי 1948 שנתים לאחר מצי. כך קרה כי הד"ר שייב אמר אחרי ה-29 בנובמבר (1947) "הבריטים סידרו אותנו. הם יוצאים". ואין אני יודע מגין באה לו ציטטה כה מדויקת של דברים שנאמרו ע"י אחרים חדשים לפני כן. וכך גם קרה כי אחרי תאור ליל ה-29 בנובמבר, שהוא כמעט מצי את הכרוז "על הדם ועל האדמה", שנכ"ב באתו לילה (סליחה: באתו ב"ב קר), מספר לנו הד"ר שייב כי "לא בלילה ההוא נולדה האסוציאציה עם עגל הזהב, ולא אני העליתי אותה. הע" לה אותה — מי? אורי צבי.

כי מי אם אותם, "צברים" דלי תרבות אבות שיקרא הד"ר שייב את כרוז זה?

הטרגדיה של ישראל בישראל
וזאת הטרגדיה של הד"ר שייב. בית"ר הפולני איננו. יש איחון. ואיחון איננו אומרים חוזרים אלא כספרי סים. ואנחנו נהנים הנאה אסתטית למקרא נבואותיו של אורי צבי, אבל אין הוא משלנו. "ישמעאליו" הם אחינו למולדת. שייך בלאד ודור יאסין מעוררים בנו תועבה לא גלל היותן טעויות טאקטיות. ולא רק גלל הוועה האיומה כשהיא לעצמה, אלא גלל שבועצו בבני מולדתנו.

ולכן "ישאר, סולם" דימאוגיה יפה, עתונאות מצוינת, אבל חסרת בסיס. "בור ריק". כי עתונאי מצוין עוד איננו מנהיג פוליטי.

"מהפכנים שאין בידם להוכיח להמוני העם כי חק פה חדשה ממששת ובה בחייהם מכינים לעצמם ולמפעלם החשוב מפלה נאמנה".

זה מספר זכרונותיו של קראפוטין. אבל גם זאת נבואה לאחר מעשה. מורד

המצצה לא התפוצצה

המחזה ("העולם אינו יכול לחכות" מאת מוריס דקר) דן בבעיות של אישי המדע, ממציאי האמצאות, שפרי עבודתם משמש למטרות מלחמה. קבוצת חוקרים, הכוללת את הפרופסור פיסר, ד"ר פאול (בנו), גירגי (פליט מגרמניה) ומר, עוסקת במחקר חומר דיואקטיבי חדש, פיראדזם, אשר כוח הנפץ שלו חזק פי כמה מכוחו של כל חומר אחר.

הבעיה היא: אם מותר להם, לחוקרים, בכלל לעסוק במחקר כזה, מאחר שפרי מחזה סכנה לאנושות? במקרה המתואר מוכן המחקר בידי הממשלה, התובעת את פירותיו לעצמה, בכוחה צבאית ברורה. במחזה מוצג את המציאות של הגנרל, נשיא הוועדה הצבאית, העוקב אחרי החוקרים ותובע מהם תוצאות ודו"ח.

הבקיע הראשון בהרמוניה של קבוצת החוקרים מתגלה כשמסרב ד"ר פאול לערוך ניסוי בהקדמה ראדיואקטיבית על שפן. הלך רוחו המזור (ההר) מאני בין סכנאים) מצוין בזה שהיא קורא שירים. אין זה האבסורד היחיד במחזה.

עבודתם של החוקרים מסוכנת, כי בשעת הניסויים צפויה להם התפוצצות. מפשירי המדידה מראים על עלת טמפרטורה בפיראדזם, החשמלאי נבהל ובורח (אם כי אין כל אפשרות להמ"ט), ואז נכנס ד"ר פאול עצמו אל החדר בו שמור החומר האיום כדי לכוון בידיו את טבלאות התאליום, המונעות את ההתפוצצות.

מעשה גבורה זה יעלה לו בחייו, כי קרבתו אל מקור ההקרנה מזיקה לגורו נזק שאין לו תקנה, וימיו ספורים. בימיו האחרונים משתמש החוקר גם כדי לעזור לרופאים במחקר גופו הני גוע וגם כדי לשכנע את חבריו בעבודה כי לא ימסרו את תוצאות עבודתם לממשלה.

המחזה נגמר באפקט דראמטי מכון, כשהפרופסור קורע את הדו"ח לעיני הגנרל והולך למאסר.

לבני שידון בבעיות המחזה יש לנו להעיר על ביצועו. המחזה מלא כח. עצם שבתם של החוקרים בקרבת חומר נפץ איום, שעוד אין להם שליטה מלאה עליו, כבר מעצבנת את הצופים. אי אפשר להמנע מאימה ברגעים שלפני ההתפוצצות. אחרי זה, במשך שתי המערכות האחרונות, נמצא לפנינו אדם שנגזר דינו למות. כל המחזה אחיו פאטאליות. במחזה כזה אסור להגזים.

כל דראמטיות מיותרת פה. צריך גם לזכור כי הנפשות הפועלות רחוקות מהיות בריות פרימיטיביות. משום כך כדאי אולי לעגל במקצת את הזוויות החדות של המישחק. בטראגדיה אין צורך בשאגות. הפאטאליות אינה צריכה להיות כשל חיה בסוגה, והקול החרישי מביע יותר את הכאב מאשר הצעקה. לדוגמה: וידוי של ד"ר פאול בפני מרי.

ועתה למחזה עצמו. יש לנו הרגשה כי הוא פשטני מדי, ולכן סוטה מן האמת. (דרך אגב, אם כי הבעיה הוצגה במחקר האטומי, נוגעת היא לכל איש מדע, כי אין המצאה שלא השתמשו בה לצרכי מלחמה).

ידועים לנו מקרי הד"ר פוסק ופרופסור פיסר קירי. קשה להגיד עליהם כי נמנעו ממחשבה פוליטית ולא הבינו את תוצאות חקירותיהם. פתרונו של הד"ר פוסק לבעיות היה: ניטראליזציה של התוצאה על ידי מסירתה לשני הצדדים (כי במלחמה הבאה ראה שני צדדים בלבד). הפרופסור קירי דרש הגבלה בשימוש באנרגיה האטומית לצרכי שלום ופיקוח על כך.

מצד שני אי אפשר למנוע את אנשי המדע ממחקר. היה כבר מי שהציע — למען שלום העולם — להמית כמה מאות חוקרים, ואז נוכל כולנו לישון במנוחה. דבר זה הוא בלתי אפשרי, כי הסכנה אינה מצטמצמת במחקר האטומי, כשהימצא הניטרונליצירן לרפואת מחלת הלב לא היתה כל ערוכה כי בבעית לא יושם חומר זה להרס. וכך לא המצאה מדעית. ואנו לא נוכל לעצור בני אדם מהמציא.

דברים אלה מובעים במחזה עצמו מפי גירגי, ואין זה נכון כי יכול הוא "לעצור את הקארטוסה". גם ההנחה כי הפרופסור לא ידע לשם מה מתעניינת הממשלה, באמצעות נשיא הוועדה הצבאית, בתוצאות מחקרו, אינה מתקבלת על הדעת. וכל זאת, אם כי אין הדברים מתאימים למציאות ופתרון הבעיה המוצע אינו פראקטי, יפה היתה הוויסטה, "הסמלית" בלשון המחזה, של אכניעות המדע בפני השלטון. ואם יעורר המחזה את צופיו לשנות את הערכתם לגבי אנשי מדע ואנשי צבא, צפון בו מסו השכל רב.

ובסוף כמה הערות לשוניות. המ"תרגם נקט לשון שוקית מדי. איננו חושבים כי חוקר בעל השכלה גבוהה צריך לטעות בין "מכתיב" ו"מקריא".

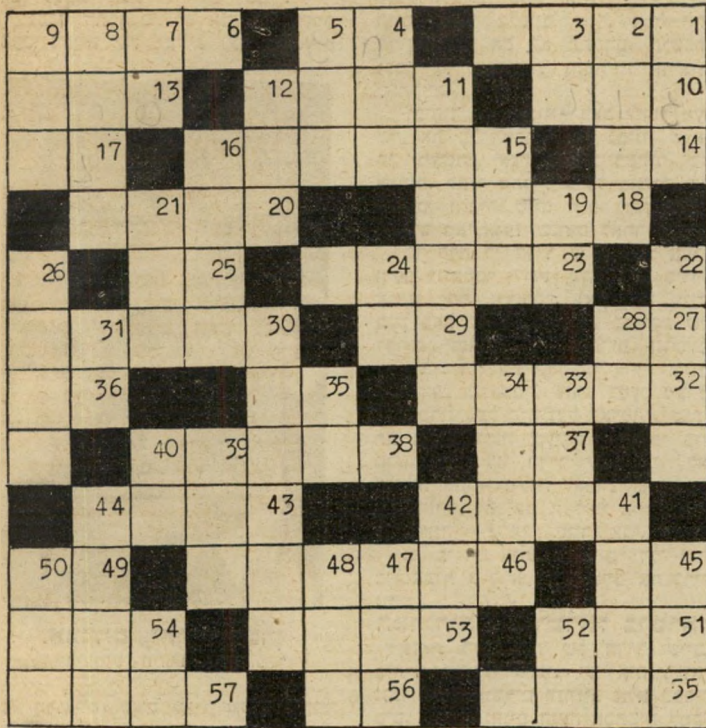

חיה שרון ויהודה איינשטיין
...אין צורך בשאגות

שרון, ברבן, איינשטיין וצחובז
בטרגדיה אמיתית...

מאונך: (1) עיר מזרחית-הים, הפלדה והמה; פכות; (4) מועד; (6) ארץ במרכז אסיה; הנתונה בסכנת פלישה; (10) צבע; (11) משיטות מדיניות הכלכלה של יש; ראל; (13) להט קיץ; (14) וזיר יהודי; (15) מחנות עבודה לעולים; (17) זע; (18) צמרת; (20) עיר עתיקה ביהודה, ל ד קביבה; (23) צלם; (25) עושה עיסה; (27) מצבה; (29) שליח; (30) גיבורת; ישראל תש"י; (32) עיר בגליל; (35) בסיס; (36) אדון; (37) אל השמש המצרי; (38) בקוב ע"ש אחד מגבורי גשר איוב; (41) בעל צורה נאה; (43) דופי; (45) צונן; (46) רורבה צבאית; (49) סמל לאיטיות; (51) אפר חם; (53) יחד דקה; (51) סלע; (55) ממי הארבה; (56) פי החיה; (57) כלי די.

מאונך: (1) נקודה בתוך אות; (2) פחד; (3) צוק; (4) כד חרס; (5) לכסיקוגראף; עברי מודרני; (7) קיים; (8) בן-אדם; (9) אופי; (11) משוקע; (12) מרחשון; (15) מה שדרוש לנגב; (16) מצבעי מל; כות העברים; (19) בר מינן; (21) הנביא מנצרת; (22) מעבר בין ימים; (24) עוף; טורף; (26) אחד משבעה שמותיו של איש; (28) גליון; (30) מליץ יושר; (31) מערב; (33) שושן; (34) אלילת מלחמה; (40) מאה חסר חמש; (41) אליל יוני; (42) עץ מדברי; (44) אבר; (45) גליל; (47) מעמד פיאודלי; (48) מי העין; (50) מדחף האניה; (52) כוח ימי; (54) פקודה.

פתרון תשבץ מס' 30

מאונך: (1) בלט; (4) סביבה; (8) נשק; (11) דביר; (12) גון; (13) אביר; (14) נר; (15) שירים; (16) ר"ת; (18) וט; (19) ברד; (20) ד"ש; (22) רגן; (24) מר; (25) חח; (27) תמר; (29) יב; (30) חלקלקות; (33) סר; (34) טורסו; (35) לעולם; (36) נא; (37) מנדלסון; (40) וי; (41) יהב; (43) הי; (44) רן; (45) דלק; (46) לא; (47) וגוי; (49) אי; (50) חג; (51) עגונה; (52) שק; (54) אציל; (55) נבט; (56) עורב; (58) בצח; (59) תסיסה; (60) נבל.

פרסי השבוע לפותר תשבץ מס. 29

- מרים שיכטר, רחוב בן-יהודה 31, חיפה — "הטור השביעי" לנתן אלטרמן (הוצאת "עם עובד").
- אסתר רוט, רחוב הרמן-שפירא, רמת-גן — "בשדות פלשת" 1948 לאורי אבנרי (הוצאת ספרסקי).
- עדי גיסין, רחוב רוטשליד 84, פתח-תקוה — "האזרה תום פין" להווארד פאסט (הוצאת "עם עובד").

דמנויינו בתל-אביב

לרגל צאתם של מחלקי העתון לעתונות, חלה הפרעה מצערת בחלוקת העתון לחלק המנויים בתל-אביב, מכיון שנגרמו תקלות ע"י המחלקים הזמניים.

אנו בטוחים שעם שוב המחלקים מהעתונות בעוד שבועים יקבלו כל מנויינו ללא יוצא מהכלל, את העתון במשך יום ה' (לכל המאוחר ביום ו' עד הצהרים).

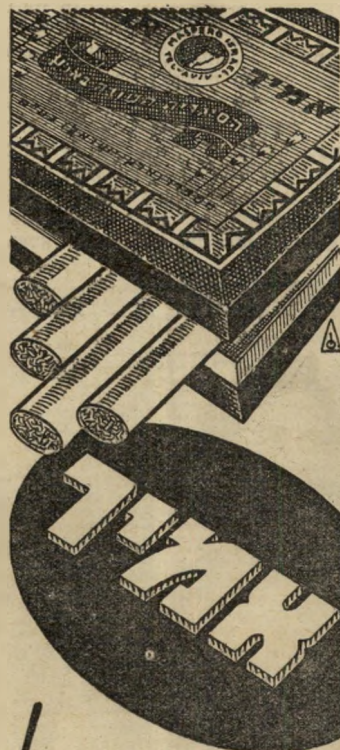
ה ה ה ה ה

איכול עמור

על מנועך
בעזרת
"ש"ל"
X-100
שמן-מנועים

אלוהים... יציב... מגן

הסיגריה האהובה!

תקליטים
בטהובן, ברהמס, צ'יכובסקי
סימפוניות, קונצרטים וכו'
רדיו-אודיון
רח' דיזנגוף, 116, תל-אביב

תקליטים
לפספון
אברהמסון
תל-אביב
רחוב בן-יהודה 9

קבוצת הכדורסל של חיל הים
הים ניצח ביבשה

כשאנו מנסים לחדור לעמקה של הבעיה, הרינו נתקלים באדישות מוחלטת. המצג הרופף בין מרכזי "מכבי" ו"הפועל" אשם בכך לא במעט והתור צאה היא, כי ציבור החובבים נאלץ להסתפק בהופעות בודדות, פרי יומם פרטית, שאינן לתועלתו של ענף פרי פולרי זה.

המצב קשה...

בעוד כששה שבועות צפוי לנו אחד המבחנים הקשים בכדורסל — התחרות הבינלאומית במסגרת המכביה. לאורה, צריך להיות ברור כי מצב הדברים הנוכחי אינו יכול להמשיך בצורה זו זמן רב, אך לצערנו, ישנם כנראה אנשים הסבורים אחרת. וחבל שידם על העליונה.

אולם ישנה תקווה

ממצב אבסורדי זה סובל לא רק הספורט בכללו, וענף הכדורסל בפרט, — אלא גם מדורנו ב"העולם הזה".

שאלונו לא פעם, מדוע מרבית אנו לכתוב על כדורסל, שחיה אתלטיקה ואיגרוף — וממלאים פינו מים בכל הנוגע לכדורסל, אחד מעמודי-התווך של הספורט. שאלה במקומה, אולם דומה כי התשובה היא פשוטה בתכלית: כמ"עט ואין על מה לכתוב. אמרנו כמ"עט, כי לעתים מוזמן בכל זאת משהו, ואם גם לא מעניין ביותר, הרי בשעה שאין ליתנים, נאלצים להסתפק בדגיי רקק.

קבוצת חיל-הים התמודדה בימים אלה עם "הפועל" חדרה — והודות לזאת זכו קוראינו בשתי תמונות מעניינות מענף נשכח ומקופח. הימאים הוכיחו כי הגם יודעים את המלאכה גם ביבשה ולאחר מאבק קצר, בו גילו עדיפות טכנית ודייקו בקליעותיהם, זכו בשערך 20:42. האווירה הספורטיבית ששררה בשעת המשחק הוכיחה שוב, כי היחסים בין הצבא והציבילים תקינים יותר — מאשר בין האזרחים לבין עצמם...

תיקון...

נצחונו של "מכבי" ת"א במשחק-הפרידה ביוגוסלביה, בעיר או"ש יאק (1:3), יצר מאזן מוזר בתכ"לית:

מתוך 11 משחקים במדינה זו, זכו המכבים 4', נוצחו 4' וסיימו 3 בתיקו. ואם די בזאת, נסתכם גם יחס השערים בתיקו — 18:18. אכן, ישראל ויוגוסלביה לא יכ"לו זו זו.

התערות עץ פי הימאים
הצבא והציבילים התידוד

לשם קביעתה הסופית של נבחרתנו הלאומית.

אין ספק, כי אחדים מ-16 המתאגרי פים שראינו בלי-שבת הם מועמדים רציניים לנבחרת זו, והנוגעים בדבר חייבים לתת-ידעתם על חיסול מידי של כל נקודות-התורפה והחולשות, שנתגלו פה ושם במשך הקרבות. "החומר הגלמי" הינו מעולה, אולם הוא זקוק לליטוש, לשכלול ולתשומת-הלב הר"אוייה.

כששה שבועות מכילים כיום ביינינו לבין פתיחת המכביה. הזמן קצר, איפוא, והמלאכה מרובה. האנשים העומדים בראש ענף האגרוף מצווים לגשת מיד לעבודה שיטתית ומעשית, פן יאח"רו את המועד.

כדורסל: הענף שנשכח

אחד מענפי הספורט המפותחים ביותר בישראל, שאין מרבית לשמוע אודותיו, הוא הכדורסל. המגרשים מפוזרים בשפע בכל עיר וכפר, השחקנים מתאמנים בקביעות — ובכל זאת אין משחקים. והו מעל-קסמים, שאין למצוא דוגמתו במדינה אחרת.

חמתו של הקהל, הרי הרבה פחות מזאת הניחו את דעת אנשי-העט. כשהגענו לבמה היה עלינו להתאזר במנה גדושה של העזה, כדי לשבת על אחד משלושת הכסאות הפנויים ולהישען על השולחן המלא טיח ואבק, שהתמוטט תחתיו בסימנה של התחרות. ברם, אלה שישבו היו "מאושרים", כי כל שאר הכסאות נתפסו בעוד מועד ע"י שופטים ועוזריהם, צלמים ונושאי-כליהם (זולת ידידנו מ"העולם הזה"!). וסתם מוזמנים נכבדים, ופחות נכבדים...

מהדומות "הנצרת-היוק"

אוי, כן, כמעט ושכחנו כי היתה גם תחרות איגרוף, ותחרות מוצלחת מכמה וכמה בחינות, במיוחד הודות למספר מתאגרים חדשים מאירופה וצפון-אפריקה, אשר נקלטו יפה בשו"רות ה"מכבי" ו"הכח".

בין אלה עלינו להזכיר את גבי הלה, צעיר בודפסטי בן 18, שקיבל את תורת האיגרוף מאחד מגדולי המ"אמנים היהודיים, ה"הינגרי זיגי הדלר: את אלוף אלכסנדר ריה לשעבר, מיאלי בן 32, שהופיע כבר קודם לכן ב"א"ץ בכינוס ה"מכבי" ב-1938, ואת משה כהן, בן-חיים וטובול בני ה-18, כולם ממרוקו, וש"לשם בעלי עתיד ביורה.

כמובן, שאין לע"בור "בשתיקה" גם על מספר מתאגרי פים מקומיים, אשר תרמו את חלקם בעיקרם להעלאת רמתה הספורטיבית של התחרות. מתוך אלה, יצוינו הח"פנים וייספיש ומ"דכי עובד, והתל"אביבים פיפקו וב"י הודה, הצעיר שב"חבורה.

אם לא עכשיו — אימתי?

היתה זו כאמור תחרות-מבחן פנימית ראשונה, וב"עקבותיה נהיה עדי"ם עוד לשורת מבחנים משותפים בין מתאגרי "מכבי", "הפועל" ו"הכח".

הכדורגן יום-טוב (שמאל) והחיפני וייספיש
השמאלית לא תועלה

יפו: זהירות מרביצים...
16 מתאגרים משורות "מכבי" ו"הכח" הופיעו בלי-שבת על במת קולנוע "יפאור" ביפו בשורת קרבות שגועדו לשמש מבחן-פנימי ראשון לקביעת הנבחרת הישראלית באיגרוף למשחקי המכביה השלישית. אם נתעלם לרגע קט מן השערוריה שהיתה מנת חלקה של תחרות זו, הרי יהיה עלינו להודות, כי ראינו מס"פר לא מבוטל של מתאגרים מוכשרים, שהפגינו יכולת רבה בין חבלי הזירה. אולם, לצערנו יהיה זה עייל להתעלם מכל מה שאפך הופעה ספוריטיבית זו וטישטש במידה רבה את הרושם הכללי של המפעל.

נשאין מקרימים רפואה למכבה...

האיגרוף ידוע מאז ומעולם כאחד מענפי הספורט המלהיבים ביותר, ואין פלא שקהל המסתכלים מאבד לעתים את השליטה על עצמו. פרט זה צריך היה להיות ברור למארגני התחרות, אולם הם התעלמו ממנו בכונה תח"ל — והתוצאות לא אחרו לבוא. כבר עם פתיחת הקרבות הוצפה הכמה עשרות אנשים, אשר הקיפו את

אינצינדט עדיגרגים

ה"טוריה-פרנס", מסע-האופניים הגדול בעולם, איבד השנה הרבה מגדולתו עקב סכסוך רציני שפרץ בין רוכבים איטלקים וקהל צרפתי. כשמסע-האופניים עבר בהרי הפירנאים, הותקף לפתע הרוכב האיטלקי המהולל ג'יני ברטאלי ע"י קהל צרפתי פרוע, שתקע מקלות בין גלגלי אופניו והטיל בו בקבוקי קיס. ברטאלי עזב את המירוץ לאות-תחאה וכחותו נהגה לאות טולידיות כל הנבחרת האיטלקית. הדי הסכסוך הגיעו ל"חלונות הגבורה" ואחר דיונים מתוחים הריצה הממשלה הצרפתית אגרת-התצלול לרומא.

אך היודעים אתם מי יצא ברוח נקי מן הסכסוך הצרפתי-איטלקי הזה? הרוכב השווייצרי פרדיננד קובלר, אשר יירשם בדברי ימי הס"פורט כמנצח ה"טוריה-פרנס" ה-37.

הזירה מכל עבריה, באין סדרן שינשה להרחיקם משם. מכאן נפתחה הרעה ופה היה מקור הקטטות והמריבות, שהיו מלוות "מחזות אורינוטליים" מן הסוג היפואי המובהק, אשר הועלו בלי ספק על במה זו בימים שקדמו למלחמת-השחרור. אולם זהו פרט קטן בלבד. אם מארגני תחרות זו העלו את

עלמה נאסרה ויתועמד לדין. האשמה: היא הצהירה בפני שלטונות הצבא, כי היא דתית, וראו אותה מסיילת עם עלם מגולח.

בעידום שם, לו

אני חושבת כי קיצוב ההלבשה וגירום להתמרדות הנשים, כי מעתה איזה נושא לשיחות יהיה להן?

א. ר. ת"א במשרד להיתר יציאה שאלו אחד המבקשים: "מדוע אתה רוצה לנסוע לאירופה?"

"משום שאי אפשר ללכת לשם ברגל", השיב הלה.

דב עמרן, ירושלים בפרס של לירה אחת זוכה בעל הבית יוחה הנדפסת ראשונה במדור. בדיחות יש לשלוח לת. ד. 136. ת"א.

לתשומת לב פותר תשבץ מס 31

בחזק מהגלגולות התחלפו ה- שורות "מאונך" ו"מאונך". קור- אינו ירגישו אל נכון כי חזק השארות מעל דציוור התשבץ נפתר. "מאונך" ואינו חזק ה- שארות שמתחת דציוור - נפ- תר. "מאונך".

מה נעשה בערביי ישראל? (המשך מעמוד 4)

חוסר-קו זה פירושו: להרגיו את הערבים, לעורר את התמרמרותם ולהשאיר אותם במקום ובתנאים שיו- כלו ביום מן הימים לתרגם התמרמרות זו לשפת המעשים.

חוסר-קו זה פירושו: לא לתת לערבי להתבולל במדינה, לא לקלוט

השיב לו חברו: "חבל שלא באת אלי".

"וכי היית מלווה לי את חמישים הלירה?" שאל זה.

"לא. אבל הייתי נותן לך סבליות נגד כאבי ראש".

יוסף פינקוס, ת"א משרד האוצר קיבל מכתב ובו בקשה להקצבת חמישים דולר לצרכי יבוא. וזאת היתה תשובת משרד האוצר:

צד: "אנו מצטערים מאד לסרב לבקשה, אבל מורים על המחמאה".

רפי סיטון, ירושלים בממשלות המזרח יש קומיסארים: בממשלות המערב שרים: אצלנו קומיי- שרים.

אהרן שפר, חיפה המורה: מתי אמר הגנרל חלף. אני מת בלב שמח, כיון שאני רואה כי האויב נוצח?

התלמיד: במלחמתו האחרונה. שדמה כמדריה, ת"א

שוש ודני חוצים את הכביש. פת- אום מגיחה מאחרי המיפנה מכונית דוהרת. דני נושא את ידו, והמכונית נעצרת.

"מה קרה?" שואל הנהג. "שום דבר", עונה דני. "רציתי רק להודיע לך כי המריבה בינה וביני עוד לא התחילה. אני אתחיל לאיים עליה בהתאבדות רק בעוד חצי שעה".

דני עצמו, פתחתקה שוש ודני חוצים את הכביש. פת- אום מגיחה מאחרי המיפנה מכונית דוהרת. דני נושא את ידו, והמכונית נעצרת.

"מה קרה?" שואל הנהג. "שום דבר", עונה דני. "רציתי רק להודיע לך כי המריבה בינה וביני עוד לא התחילה. אני אתחיל לאיים עליה בהתאבדות רק בעוד חצי שעה".

דני עצמו, פתחתקה שוש ודני חוצים את הכביש. פת- אום מגיחה מאחרי המיפנה מכונית דוהרת. דני נושא את ידו, והמכונית נעצרת.

משה הלוי פרש מ"אהל". אומרים כי יעבור לשרות הממשלה.

אחרי ישיבה של 25 שנה באהל - עובר הוא לשיכון הותיקים.

אבינעם דוידסון, אשדות יעקב הרפתקן: "בקוראה מלחמה, הפ- צנות, מאבק, בקיצור, עושים חיים".

ת: "בקוראה מלחמה, הפצנות, מאבק, בקיצור, עושים חיים".

בעידום שם, ת"א כלכלן ישראלי קיבל שבר, הוא ניסה להרים את רמת המחיה.

דוגל, "גיריגל" המורה לטבע: "התוכל לאמור לי מדוע יש לאדם עמוד-השדרה?"

התלמיד: "כדי שלא יצטרכו לשאת את הישבן בכתפיות".

רמזי פלג, רעננה ילדה בת עולים חדשים סיפרה לילד מקומי: "החסידה הביאה לי אח".

מיהר הילד אל אמו, ושאל תמה: "אמא, אצל העולים החדשים אין יחסי מין?"

שמחה הנאור, חיפה קבוצה של אנשים שמנים החליטה לבקש ממשרד הקיצוב תוספת מיוחדת של נקודות. הם מאיימים כי אם לא תתמלא בקשתם ישבתו שביתת רעב.

ד. פ. רחובות אחד התאונן לפני חברו: "איזה לילה איום היה לי. היו לי כאבי ראש נוראים. הצטרכתי לחמישים לירה, ולא היה לי ממי ללוות".

מימרת העבר - סיסמת ההוה:

ללמד את בני יהודה קשת (שמואל ב')

לשם פתוח ספורט הקליעה והצלפות בין כל חוגי הישוב, בשתוף פעולה עם המועצה לקליעה אזרחית, הננו מציעים מבחר גדול של:

רובי אויר (מתאימים במיוחד לבתי ספר) אקדוחי אויר / רובי קליבר 22 (טוטו) אקדוחים להגנה עצמית בכפר ובספר תחמושת לכל סוגי הנשק / ציוד קליעה

הסברה והדרכה טכנית נתנת חינם לכל דורש. מחלקה מיוחדת לתקוני נשק.

י. זיניוק ושות' בית הנשק הירושלמי להב"נע" תל-אביב-רח' הגד' 1 ירושלים, ר' יוליאן, טל. 3773 חיפה, ר' החללים 13, טל. 4243

ג'מס מייסון (הרגע הגדולה)
סחטן, מאהב וגויה מוסתרת

בקצרה

"הפרש השחור" (ארה"ב) — סרט המערב הפורע, על שודד ממוסר הקורא לעצמו "בארט השחור" (דאן דוריי) והמסכים לעזוב את מקצועו בגלל אהבת רקדנית (איבין דה קארלו). סרט ילדותי שאינו יפה לא לילדים ולא לבוגרים.

"הפנינה" (מכסיקו) — אחד הסרטים הגדולים של השנה. סיפורו של ג'ון סטייבוק על אודות שוליה פנינים מקסיקאי המוצא פנינה ענק והוא ממיתה עליו שואה גדולה, הועתק אל הבד באמנות נפלאה. צילומיו של ג'ון ריאל פיגוארה נהדרים, ואולי קצת יר-תר מדי נהדרים בשביל יצירה המבי-ליטה את הפרימיטיבי שבאדם.

רומאנס הפעמונים (ארה"ב) דתיות ומיסטיקה נוסח בן הכס וקונסטין ריינולדס (שכתבו את התסריט). על רקדנית (וואלי) שהפכה כוכב קולנוע ומתה בשחפת ועל עתונאי וכומר (פרד מקמארי ופראנק סינאטרה, בסדר זה!) הרוצים לערוך לה קבורה הגונה. הת-כון לגעת אל הלב.

יים בשפע בסרטי השיגרה: הוא ידע להשדות, איירה של משקי בית אמריקאי אופי, יני, להראות לנו, בלי סנטימנטליות, אהבת אם לבתה. מאמציה הנואשים של האם להצלת הבת, תוך כדי גיר-גול הבית והמש-פחה, מתוארים ביד אמן בטוחה.

אופולס, ילד חיה בן הארבעים ושבע השכיל לה-פוך את ג'ון בנס, שחקנית לא מעולה, לכת משחקי מצוין. היא אם צעירה משכנעת ביותר. כנגד זה גיימס מייסון אינו חש עצמו בטוב בתפ-קיד הסחטן, ויתכן מאד שהוא למעלה מכחותיו של שחקן אנגלי זה, שמפרי-זים בכשורו.

"מאלאיה"

גיימס סטיוארט הוא עתונאי אמ-ריקאי הנוטל על עצמו משימה קשה: להסתמך למאלאיה הכבושה על ידי הא-נגלים, לקנות בזהב גומי ולהבריח אותו אל מחנה בנות הברית. עיור על ידו ספנסר טרייס, אסיר שנידון עקב גיר-ליי העתונאיים של סטיוארט, והמקוה עתה לקבל חנינה תמורת השתתפותו בפעולה הנועזת.

טרייס מכיר היטב את השטח ואת תושביו הכוללים הולנדי ערמומי (סיד-גיי גרינסטריט), זמרת איטלקיה (וא-לנסיה קורטזה) וגרמני נוכל (ג'ון הר-דיאק). הברחת הגומי נעשית בצורה מענינת ביותר: על אנית משא מחור-פשת לאי קטן...

"מאלאיה" הוא סרט עשוי הי-טב, אף על פי שהתסריט רצוף שיח פילוסופי-כביכול המאית את הקצב, זהו סיפור הרפתקאות מרתק שלא חס-רים בו מהלומות, מזרחיים חייכניים והצי האמריקאי המושע.

הצרות והתלאות המוצאות ציני ארי ואשתו היהודיה אינם עשויים לצער איש. אלא שיוצרי הסרט הצליחו להתגבר על נקודת תורפה זו על ידי שילוב זיור של האסון הפרטי בשואה ההמו-נית.

התמונות החזקות ביותר בסרט הן, כמובן, ההמוניות. הבמאי נעזר במספר הגון של שחקנים וניצבים. הוא ידע גם לנצלם כראוי: התמונות של ריכוז אנשי המשלוח ברחובות העיר ותמונות הגיטו משאירות רושם רב. אולם הח-זקה שבכולן היא בלי כל ספק זו המראה לנו "משלוח" היוצא מטרורין לאושבינצים. יורד מטר סוחף והמ-שולחים צועדים בבוק, שורות שורות, כשתומורת המורכבת מאנשי הגיטו מל-וה אותם בשיר לכת מעולם אחר. "גייטו טרורין" ראוי להיות מוצג בפני הקהל הרחב ביותר. זהו סרט עם לקח. לקח, שהאנושיות חיי-בת ללמדו, ובמהרה, או — —

"הרגע הגדולה"

סרט המבוסס על סיפור שהופיע במאנזינים מסוגם של "קולירס" "סא-טרדי איבנינג פוסט" ודומיהם, חזקה עליו שיהיה מטושטש-עלילה. יש להם לעתונאים אמריקאים זעיר-בורגנים ומכר-בדים אלה נוסחאות קבועות ובדוקות לסיפוריהם ותקנון צניעות והגינות שה-קלאסיקונים המאושרים לא ידעו אותו. אם בכל זאת נכתבים לעתים סיפורים בעלי רמה מסוימת בעתונאים אלה, הרי זה שהם משלמים היטב וסופרים טר-בים לא מעטים אינם עומדים בסיון וכותבים בשבילם. אולם "הרגע-הגדולה" אינו אף סיפור קלוקל מאת סופר משוכח. זהו סיפור חסר-ערך מאת סופרת חסרת ערך (אליזבת הולדינג) שעובד בדים נאמנות לתס-ריט, ובונים בידי במאי הידוע את מלאכ-תו ואת אמנותו (מאכס אופולס).

זהו סרט על אודות משפחה אמרי-קאית ועיר-בורגנית הגרה בפרבר שקט בקליפורניה, הבת (ג'ראלדין ברוקס) גורמת בשגרה למותו של מאהבה המושחת. אמה, מטרונית אמריקאית אופינית, מסלקת את הגויה. סוחט מקצועי (גיימס מייסון) מביא אליה מכתבים שכתבה בתה אל המאהב הנר-צח ודורש בשבילם סכום כסף גדול, גדול מדי. אהבתה של האם, המוכנה לעשות הכל בשביל הבת, משיעה על הסחטן והוא מחלק, במחיר חייו, את המשפחה מן הבוץ ששקעה לתוכו.

חרף ילדותיות העלילה, "הרגע-הגדולה" הוא סרט טוב. הבמאי הש-כיל לתת לנו כמה דברים שאינם מצו-

סרט "עברי" חדש

"גירואלם פוסט", חלק התרבות האגלית בישראל, מכאי בחדוה כתבה על עבודת הסרט הישראלי האחרון, המוסרט בימים אלה ביפו. "פקודות נישאות באנגלית, צר-פתית וגרמנית, אנשים נושאים ממקום אל מקום מכשירים גדולים, רהיטים מוזוים. כל זה למען סרט... בן שלוש מערכות... המיוצר על ידי נורמן לוריה בשביל ויצ"ו — כותבת רות קיל.

הבמאי הוא אחד בשם ג'ורג' אורח ארצות הברית ומומחה לסרט ישרא-לי. אחת מפעולותיו בקשר ליצירתו הפילמאית היתה לשנות את שמה הליצו של אחת השחקניות, פנינה סלמנור לשם עבריישאל: יונה מאנדר, שמה שאר השחקנים, ארנסט שטוסל, שושנה הוניגכהן ומלכה שטיין לא צימו אה-אזנו העדינה של מר ג'ורג'.

"ג'יטו טרדי"

ספק אם הסרט הציני הזה יכנס להיסטוריה של הקולנוע בעקבות "לי-דתה של אומה" (גריפית), "אנית הקרב פוטימקין" (איינושטיין) או "פאיוזה" (רוסליני); חסר לו מגע יד של אמן קולנוע גדול. אולם מה שהבמאי אלפרד ראדוק לוקה בגאור-ניות הוא ממלא ברגש, וגייטו טר-דין "שלו היא יצירה אנושית גדולה. אם אחד מתפקידיו של הקולנוע הוא לגולל לפנינו את ההיסטוריה בעת-שהיא נערכת — השיג הסרט את מט-רתו.

כמסמך מוזעזע על האפל והאכזרי שבפשעים הנאציים הוא הנוקב והאי-מתי ביותר שהוצג עד היום. הוא מעז-רר כבוד לא רק בשל התמונות ההמו-ניות, שרובן בעלות כוח שכנוע וזעזוע חזק, או בשל הצילומים המשביעים רצון בהחלט או עקב הבמאי המוצלח או של המשחק הטוב, אלא בגלל הגישה אל הנושא המסוכן. הסרט אינו נתפס לסנטימנטליות וזולה. הוא אינו תע-מולה פרוקומוניסטית או פרו-יהודית, הוא אף אינו תעמולה אנטי-נאצית. הוא משתלל להיות אובייקטיבי, להראות את הדברים כמות שהיו. האמת הזאת דיה לשמש הוקעה של כל סאדיזם מתוכנן ו"חוקי" (הסמליות בסרט, למ-רות הדיוק ההיסטורי, רבה. כמה תמונות מן הגיטו העלו מחשבות נור-גות על מצב השיכון במחנות העולים בישראל).

העלילה פשוטה ובהשואה לרקע הח-זק -- מיותרת. לעומת הסבל הנורא של המיליונים המוצג בריאליזם מלא,

ג'יטו טרדין
חזמורת, בוץ ואסון פרטי

אלידה ואלי ופרד מקמורי (רומאנס הפעמונים)
עתונאי, כומר וקבורה הגונה

שרות תצלומים "העולם הזה".

...הפתעה נעימה היתה לי למצוא בישראל
שמפון כה מעולה כשמפון C של "יצהר"...

אלכסנדרה ריילד

מ. באלם דה שאנו אליזה